

estraveller

Reisijakiri • 3/2010 • juuni-juuli • Hind 29 kr • Estraveli püsikliendile tasuta

EESTI!

KIRI KODUSTELE Liiga popilt Soomaalt **KADUVIKU KOHAD**
Paigad, mida varsti pole **SIBULATEE** Peipsiveere avastamata aarded
TALGUREISILE Vastutustundlikum puhkus **EESTI TAEVAST**
Väikelennukiga üle kodumaa **MUHU RATSATALU** Eesti hobuse
pelgupaik **GURMAANIDELE** Pühajärve, Tammuri ning Ammende
REISIKINDLUSTUS Jätkuvalt vajalik **TULETORNIRAAMAT**

9 771736 002002 ISSN 1736-0021

Kuidas ootamatud reisiplaani muutused valutult üle elada?

Seesami reisitörke lisakindlustusega

Iga reisija õudusunenäoks on avastada enne planeeritud puhkuseresi, et lend on edasi lükatud või hoopis tühistatud. Mõte mõnusast puhkusest asendub murega – mis saab edasi? Veel hullem, kui selle lennu õigeaegsest väljumisest sõltub järgmisest sihtkohast jätkulennule jõudmine. See võib tähendada suurt kulu, kui peab pileteid ümber vahetama või täiesti uued ostma.

Olukorrast tuleb muretumalt välja, kui on ostetud Seesami reisitörke lisakindlustus. Lisakaitse aitab siis, kui muutunud lennuplaani tõttu tuleb teha täiendavaid kulutusi piletitele või majutusele. Kui aga reis katkeb esimese 24 tunni jooksul selle alustamisest ning tuleb koju tagasi pöörduda, hüvitatakse kasutamata jäänud reisi maksumus.

Täpsemat infot küsi
Seesami müügiesindajalt või edasimüüjatelt.

www.seesam.ee

14 Kaduv Eesti

Eestimaal leidub ridamisi kohti, mille parim enne on möödas ja varsti need paigad kaovad. Mõisatest saavad varemed, tööstustest kinnisvaraarendused, looduskaitsealast tuumajaam. Koordinaadid jäävad, aga seda kohta, mida me oleme kunagi näinud, enam pole. Järgnevatel lehekülgedel valik paikadest, kuhu sel suvel tasuks põigata, et heita pilt minevikku. Näha seda, mida juba lähitulevikus enam pole. Tik-tak, tik-tak.

12

Kiri kodustele Liiga popilt Soomaalt

Kui Rait Parts viis aastat tagasi Pärnumaale Jõesuusse sõpradele appi hostelit pidama läks, polnud tal vähimatki plaani Tallinna tolmu lõplikult jalgelt pühkida – veel vähem kolida kogu elamisega Eesti ühte harvemini asustatud piirkonda, kus lähim naaber on nelja kilomeetri kaugusel ja igale alalisele inimtõust elanikule võiks mõttes välja mõõta kaheksa ruutkilomeetrit.

24 Siiruviiruline Sibulatee

Teist nii mitmekihulist kanti Eestis naljalt ei leia, ega nii särasilmset ettevõtlikkustki. Siin jõuavad Karl-Kristjan Nigesen ja Alari Rammo maiku anda ehk vaid kolmandikust kogu Sibulateest.

38 Vastutustundlik puhkus

Kui puhkus tulemas, siis inimesed kas magavad kodus, muutavad kuskil suvilas või aiamaal, lähevad randa, olgu siis Eestis või Hispaanias, või teevad reisi mõnda linna, kust siis tavaliselt naastakse rahatult, kurnatult ja üldse mitte puhunult. Kristina Männil on selline soovitus: minge loodusesse ja tehke midagi kasulikku ka teiste heaks.

42 Väikelennukiga väikese Eesti kohal

Eelmisel kevadel tekkis Andres Tartol koos piloodiga mõte võtta ette Eestit vähe teistmoodi avastada – püüda kahe päevaga teha tiir ümber riigi, kasutades selleks meie väikesi ja veel väiksemaid lennuvälju.

46 Tihuse

– eesti hobuse pelgupaik

Muhumaalt kadakate keskelt leidis Ingrid Randlaht tükikese ürgset Eesti loodust ja kultuuripärandit. Sajad hobused elavad siin oma segamatut elu.

54 Gurmee

Lõuna-Eesti järvede ääres

Eesti gurmee-meka ei ole Silvia Pärmani arvas üldse Tallinna vanalinnas, vaid hoopis Pühajärve ümbruses. Tõestuseks Pühajärve restoran ja Tammuri talurestoran.

51 Plaan A

Romantiliseks puhkuseks sobivaid kohti silme eest läbi lastes, siis kõrvale heites ja lõpuks lootust kaotades midagi uut ja enneolematut leida, saab selgeks, et kõigi nende kohutavalt originaalsete ja alternatiivsete mõtete kõrval on algusest peale olnud parim ikkagi plaan A. A nagu Ammende, leiab värskendatud villas käinud Silvia Pärmann.

58 Kindlustunne ja meelerahu reisesid

Suvi on puhkuste ja reisimise tippaeg. Võimalusi on palju ja eks igaüks valib ise, kui kauaks ja kuhu ta minna soovib, aga plaanimise juures ei tohi kindlasti unustada turvalisust ja reisiga kaasnevat ohte. Kõiki juhtumeid ei saa vältida, kuid kindlustunnet lisab korralikult läbimõeldud reisikindlustuse olemasolu. Ivika Torpel Swedbankist kordab põhilise üle.

60 Tuuled ja tornid

Mis paneb ühe inimese kondama mööda rannikut ja väikesaari ning pildistama kõikvõimalikke meremärke? Eriti veel sellise, kes sündinud kuival keskmaal, kus tähtsaimaks kohalikuks jõeks võõni oja ja lähima järveni rohkem kui paarikümmend kilomeetrit. Või just sinna ongi koer maetud, arutleb Eesti tuletornidest raamatu välja andnud Kaido Haagen.

Kaarel Mikkin

Estravel/American Express Travel reisiajakiri. Ilmub veebruaris, aprillis, juunis, augustis, oktoobris ja detsembris.

Väljaandja Estravel AS, Suur-Karja 15, 10140 Tallinn. Telefon 626 6200. E-post estraveller@estravel.ee

Reklaam Nordicom, 5666 7770 reklaam@nordicom.ee

Toetus Criteri VMG OÜ
Sisu Alari Rammo, alari@criteri.ee

Makett Karl-Kristjan Nigesen

Keel Katrin Kern

Kaardid Helle-Mai Pedastsaar

Ristsõna GH Press

Trükk Reusner, trükiarv 12 000

Väljaandja, toimetajate ja autorite vastutus piiratud. Ajakirjas ilmunud materjalide kasutamise on lubatud ainult täieliku viitega allikale.

Estravelleris ilmuv materjal ei väljenda Estraveli seisukohti, kui pole nii öeldud. Väljaandja ei vastuta teenusepakujate poolt tehtavate muudatuste eest sõiduplaanides, hindades jms.

Ilmub alates 2000. aastast. www.estravel.ee/estraveller

Estraveller on täies mahus loetav ka portaalis www.netiajakiri.ee

estravel

REISIPÄE TÄÄR
ne reisikindlustus
või reisibüroos

Moreno Soppelsa | Dreamstime.com

Eksklusiivne Cartier' juveelinäitus Prahas

Sel suvel saab Prahas külastada Cartier' harukordset juveelinäitust "The Power of Style", kuhu pannakse välja üle 350 peene ehtekomplekti ja tarbeeseme, mille Cartier' töökoda on 160 aasta jooksul valmistanud.

Külalised saavad lähedalt imetleda haruldasi aardeid koos nende lugudega, millest paljudes on tegelasteks kuninglikud suurkujud. Ekspositsiooni näeb Praha lossis 9. juulist kuni 17. oktoobrini ja Praha on kogu maailmas kaheksas linn, kel on olnud au seda väljapanekut eksponeerida. Prahasse lendab kollektsoon Pekingist.

Estravel on selle hiilguse imetlemiseks kokku pannud valmisreisi, milles saab ühendada mõnusa linnapuhkuse ja selle erakordse näituse külastuse. Kolmepäevase paketi hind koos lennupiletite, majutuse ja hommikusöökide, lennujammatransferide ning näitusepiletitega algab 4695 kroonist. Helista 626 6266 või vaata kodulehelt www.estravel.ee.

Grace Kelly näitus Londonis

Juba mõnda aega on Londonis avatud näitus Grace Kellyst ja Hollywoodi kuldajastu glamuurist. Victoria ja Alberti muuseumis saab näha ühe 1950ndate kuulsaima näitleja ja stiilietaloni riideid, ehteid, kübaraid ning kuulsat Hermési Kelly käekotti. Kelly nimi anti šikile käekotile just seetõttu, et elegantne daam pidas sellest väga lugu ning kandis seda sageli avalikkuse ees.

Näitus on kujunenud tohutult populaarseks ning seda on taevani kiitnud valdav enamik Briti ajalehti ja moežurnaale, sest oli Grace Kelly ju üks 20. sajandi enim pildistatud naise, kes on tänaseni klassikalise ja laitmatu maitse võrdkuju.

Näitusel võite imetleda Grace Kelly rõivaid paljudest klassikaks saanud linatseostest. Vaatamiseks on väljas ka õhtukleit, mida Kelly kandis Oscarite jagamisel 1955. aastal, ning samuti rõivad, mida ta kandis esimesel kohtumisel oma elu armastuse, Monaco vürsti Rainier III-ga. Väljapanek jutustabki rõivaste kaudu loo Hollywoodi näitlejanna kujunemisest Monaco printsessiks ja Vana

Maailma stiiliikooniks.

Näitus jääb avatuks kuni 26. septembrini ja pileteile tasub igal juhul mõelda varem kui alles Londonis. Selle soovitusel Estravel muidugi ei piirdu, vaid on valmis teinud jälle ühe mõnusa reisi, mis on ideaalne natuke ostlemiseks ja muidugi kirjeldatud moelamuseks. Hinnad algavad 2150 kroonist, mis sisaldab majutust ja pileteid näitusele. Reisisida võib igal ajal.

Victoria & Albert Museum

Maailmakuulus festival Jazz à Juan Antibes'is

Lõuna-Prantsusmaal Antibes'is Juan-les-Pins'is tähistab sel aastal oma 50. sünnipäeva maailmakuulus festival Jazz à Juan. Aastate jooksul on festivalil esinenud sellised nimed nagu Ray Charles, Miles Davis, Ella Fitzgerald ja paljud teised.

Tänavused tipp hetked on 17. juulil toimuv Melody Gardot ja Dee Dee Bridgewater kontsert, Keith Jarretti kontsert 21. juulil, päev hiljem Diana Krall ja Kyle Eastwood ning 24.07 Marcus Miller ja Manu Katché. Festivalil sulanduvad meeliterutavaks seguks kokku mõnus jatsmuusika, Prantsuse Riviera elegants ning Vahemere soojus ja elurõõm.

Esimesena Eestis pakub Estravel mugavat võimalust kohale sõita ja kõi ke seda oma nahal kogeda. Valmisreisi hinnad algavad 15 500 kroonist ja lisa leiab www.estravel.ee.

Jazz à Juan

Kas Sinu maailm jääb nii väikseks?

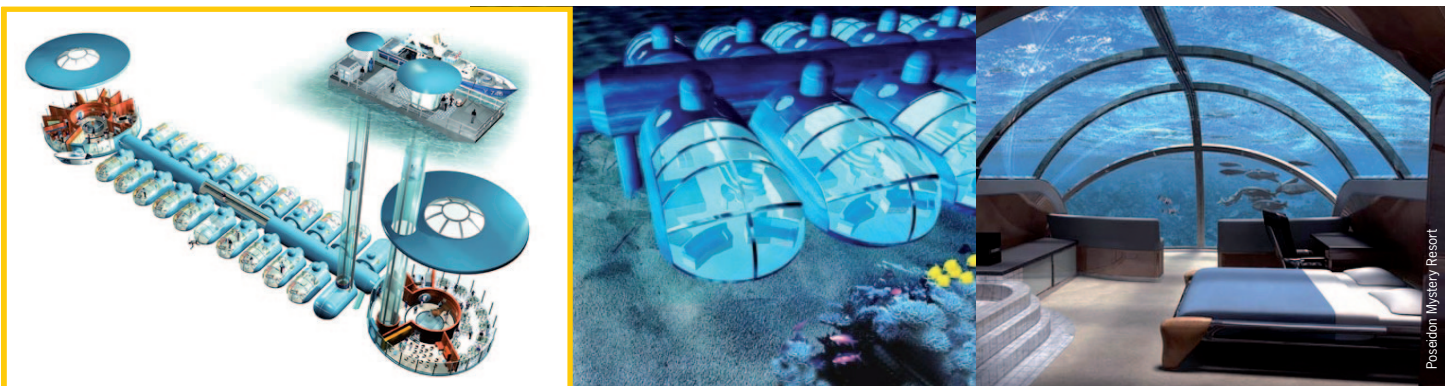
Vaid neis riikides on hepatiiti nakatumise tõenäosus väike.
Tunne end turvaliselt kogu maailmas ja ka Eestis.

VAKTSINEERI END KOHE!

vaktsiin.ee/hepatiit

HEPATIIT

**NAKATUMINE
ON IMELIHTNE!**

Poseidon Mystery Resort

Veealune hotell Fidži saartel

Veealune maailm pole enam Jules Verne'i või Steve Zissou maagiline monopol – tänavusest töötab ühel Fidži saarestiku väikesel saarel kuurort nimega Poseidon Mystery Island.

Esmapilgul näeb see välja nagu iga teine – kaunis liivarand, helesinine laguun ning lopsakad palmid. Kuid see ei ole kaugeltki kõik. Sellesama helesinise laguuni põhjas asub maailma esimene merepõhja ehitatud hotell Poseidon Undersea Resort. 12 meetri sügavusele pääseb liftiga, hotellis on kokku

24 sviiti ning üks 92-ruutmeetrine külalis-korter.

Nii 70 protsenti igast hotellitoast on ümbritsetud 10 sentimeetri paksuse akrüülklaasiga, mis laseb nautida kaunist korallrahu ning ookeanielanikke kas või voodil lesides. Lisaks on võimalik akna taga ujuvaid kalu sööta, vajutades toas lihtsalt nuppu.

Poseidon Mystery Resort pakub merepõhjas ka inimestele einestamisvõimalust, lisaks asuvad seal raamatukogu, väike teater, kon-

verentsisaal ning kabel. Nädalased paketid lubavad vee all veeta kaks ööd, ülejäänud ajal puhatakse tavapäraselt ülalpool veepiiri. Maapealsesse kompleksi kuuluvad luksuslikult sisustatud bangalod ja privaatrannaga villad ning vaba aja veetmiseks on kõvasti põnevaid võimalusi. Näiteks saab omal käel laskuda allveelaevaga kuni 300 meetri sügavusele mereelu uudistama. Kel vähem julgust, saab seda teha luksuslikumal allveelaeval Poseidon koos kokteilidega.

Galina Ermolaeva | Dreamstime.com

Hansabussi tšarter viib nüüd ka Peterburi

Aprillist pakub Hansabuss lisaks Riia tšarterile sama teenust ka Peterburi sõiduks. Reisi pikkus on seitse tundi ning ühe suuna hind inimese kohta algab 750 kroonist, sõltudes reisijate arvust.

Töölähetusele või turistina aega veetma –

ikka on parem väikebussis lugeda, magada või tööd teha kui passida nürilt autoroolis või terminalis. Bussis on voolupistikud ja Eesti piires traadita internet. Grupp võetakse peale neile sobival ajal ja sobivas kohas ning viiakse Peterburis täpselt sinna, kuhu soovitakse.

Estravel hüvitas Top Toursi klientide valmisreisid

Estravel otsustas hüvitada mai lõpus Top Toursiga Kreekasse ja Türki reisida plaaninud inimeste Estravelist ostetud valmisreisid.

Seadus selleks ei kohusta, kuna reisikorraldaja makseraskuste korral rakendatakse tarbijakaitseameti kaudu tagatisraha, mis Top Toursi puhul ulatus kolme miljoni kroonini.

Estraveli tegevjuhi Anne Samliku sõnul on siiski ilmne, et Top Toursi tagatisest ei piisa klientide kulude kompenseerimiseks: "Sisuliselt ostame Top Toursi klientidele uued reisid, klient võib valida ka uue sihtkoha."

"Langetasime sellise otsuse, sest tahame oma kliente ootamatuste eest kaitsta. Iga olukord on unikaalne, kuid sarnaselt käitume ka Islandi tuhapilvest tekkinud kahjudega. Meie eesmärk on hoida usaldust turismi-teenuse pakkujate vastu," lisas Samlik.

Olukord on kontrolli all

Kui võtad õige reisikindlustuse

Swedbanki reisikindlustus on laia kindlustuskaitsega, soodne ning seda on lihtne ja mugav sõlmida otse internetipangas www.swedbank.ee/kindlustus

www.vortsjarv.ee

Parim veeturismi sihtkoht on Võrtsjärve piirkond

Konkursi “Eesti avastamata aarded 2010” teemaks oli tänavu veeturism ja võitjaks kuulutati mais Võrtsjärve piirkond. Konkursi Eesti koordinaatori, EAS Turismiarenduskeskuse direktori asetäitja Marje Braunbrücki sõnul on Võrtsjärve piirkonna tugevusteks väga hästi organiseeritud ja kogu Võrtsjärve ümbrust hõlmav koostöö, mis väljendub reaalselt ka valdade arenguplaanides ja investeeringutes turismi.

Võrtsjärve ääre olulisemad paigad ehk “viis väravat” on külastuskeskus Jõesuus, kus näeb Eesti suurimat pilliroost maja, järvekaluri elu tutvustav Valma kaluriküla, puhkeala ja Kalevipoja pikima kiviviske koht Tarvastu Polder, suurim laevakai Pikasilla ja Vooremäe ning järvemuseum ja angerjakasvatus.

Võrtsjärve piirkonda iseloomustavad iidsed kalurikülad, ajalooline kalapüügi-alus kalepurjekas, Eesti ainuke magevee-

kalade järvemuseum, angerja-, latika- ja koharikas järv ning muistne torupilli mängimise kultuur. Turistid saavad Võrtsjärve vaatamisväärsuste ja tegevusvõimalustega tutvuda kõige efektiivsemalt kas internetis aadressil www.vortsjarv.ee või kohapeal Võrtsjärve külastuskeskuses Jõesuus, Suure Emajõe suudmes.

Konkursi finaali jõudsid ka Muhu saar (esitaja MTÜ Väinamere Uisk) ja Peipsiveere Sibulatee (esitaja MTÜ Sibulatee). Mulluse konkursi võitis Soomaa rahvuspark. Tänavu kandideerisid veel Vilsandi Rahvuspark (MTÜ Meremaa), Lahemaa rannakülad Käsmu ja Vergi ning Sagadi, Palmse ja Vihula mõisad (MTÜ Lääne-Viru Turismiklubi); Otepää (Otepää Vallavalitsus); Pärnumaa Romantiline Rannatee (MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu); Ruhnu küla (MTÜ Ruhnu Kultuurielu) ja Emajõe-Peipsi-Võrtsjärve piirkond (MTÜ Emajõe Lodjaselts).

Riiat reklaamib inimsüda

Lõunanaabrite pealinn tähistab nagu omal moel Chopini aastat, valides Riia uueks mas-kotiks silmaga inimsüdame, mille külastaja justkui sinna maha jätab. Uut turismiedenduskampaaniat näeb ilmselt peatselt ka Eestis, see keskendub rannapuhkusele, juugendarkitektuurile, kohalikule köögile ja suviste kultuuriüritustele.

Miks me sellest räägime? Sest Riia on nii pagana lähedal, aga kui tihti me sinna jõuame? Lõppeks on tegu ikkagi Baltikumi pealinna ja kõige ilusamaga takkapihta. Vaata, mis Riias toimub www.liveriga.com.

www.liveriga.com

Chopini aasta 2010

Helilooja ja pianisti 200. sünniaastapäeval tähistab Poola oma särava poja mälestust enam-vähem üle maailma. Kuigi noore Fryderyki isa oli prantslane ja ka ta ise lahkus Poolast Pariisi juba 20-aastaselt ega naasnud iial, peab Poola teda siiski enda omaks ja muidugi õigusega. Maeti Chopini süda ju tema enda soovi järgi just Varssavisse.

Eestis avas patroon Evelin Ilves Chopini aasta juba talvel, toimunud on hulk konkursi, kontserte, näitusi, filmiprogramme, istutatud heliloojanimealisi roose jpm. Sügisel on

ees koostöös Jazzkaarega hingedepäeva mälestuskontsert Chopini surma-aastapäeval, eluloonäitus Eesti Kontserdi fuajees ja veel hulk kontserte. Üritustel kogutakse toetust pimedate laste muusikaõpingutele Vanalinna Hariduskollegiumis. Vaata pidevalt täienevat kohalikku kava www.tallin.polemb.net.

Enim, sadu ja sadu, üritusi toimub mõistagi Poolas endas, kus suurematena on augustis tulemas rahvusvaheline muusikafestival kümnete kontsertidega eri paigus ja stiilides, muuhulgas Chopini-aegsetel pillidel, ja läbi

oktoobri võtavad näiteks mõõtu pianistid. Prantsusmaal (Nohant Festival) saab näiteks juuli lõpuni kuulata kontserte, loenguid jpm George Sandi majas, kus kõigi tema sõprade seas elas üksvahe ka Chopin.

Nii et kui oled tänavu Euroopas ringi reisis, vaata chopin2010.pl, kus su lähedal mõni Chopini aasta üritus toimub. Või miks mitte sõita selle geniuse meenutamiseks lausa ekstra Poolasse – saab ju nüüd jälle iga päev Varssavisse otse lennuga, ja pole vist vaja öelda, kelle nime kannab Varssavi lennujaam.

Jõgevamaal avati uus kogu pere mängumaa

Juuni alguses avati Jõgevamaal Kaia-veres Eesti suurim kogu pere mängumaa Vudila, mis on osaliselt juba märtsist alates pakkunud erinevaid suviseid ajaveetmise võimalusi nii suurtele kui väikestele.

Vudila

Mängumaa atraktsioonide hulgas saavad olema batuudid, ronimisseinad, lastebasseinid ja sky jump. Lisaks on kohapeal olemas laste ATVD, paadilae-nutus, vesijalggrattad ning saab mängi-da paintball'i. Küllastajatele pakutakse võimalust einestada Vuti restoranis ja püüda kala forellitiigist. Samuti on ole-mas kohad pikniku pidamiseks.

Vudila mängumaa on avatud teisi-

päevast pühapäevani kl 10.00-20.00. Täiskasvanu päevapilet Vudilas mak-sab 100, lapse oma 150 krooni. Vudi-la mängumaa teine etapp peaks val-mima 2011. aastal. Teise etapi osana valmivad ujumisbassein koos liumäe-ga, loodusrada ja palju muud huvita-vat. Loe lisa www.vudila.ee.

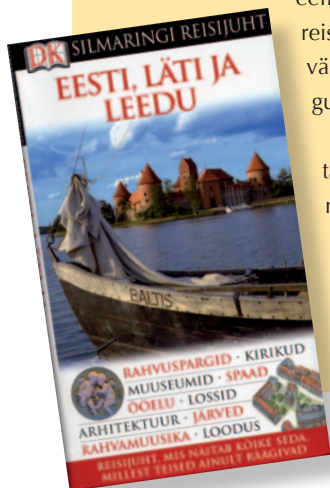
Uus Baltikumi reisijuht

Kenasti suve alguseks tuli Koolibril väl-ja värske eestikeelne "Silmaringi reisi-juht" "Eesti, Läti ja Leedu". Nagu origi-naalis DK kirjastuse raamatud ikka, on selle koostanud suuresti britid, nii et eelkõige vaatab reisijuht Balti riike välismaalase pil-gu läbi.

See aga ei tähenda, et mis neile huvitav, on meile endi-le tavaline ja käidud, kas või Eestiski.

Silmaringi reisijuhtide stiil on suhteli-selt kiretu, nii et emotsionaalseid soo-vitusi või hoiatusi sellest väga ei leia ja valikki on pigem konservatiivne, aga seda on ilmselt ka keskmine eestlane.

Igal juhul on selles reisijuhis vähem nii rumalaid vigu kui viimases Baltiku-mi Lonely Planetis, ta on eesti keeles (läti- ja leedukeelsete lühivestmikega) ja kohalik kirjastus on teinud ka väik-seid korrektiive paari aasta eest kogu-tud ja tänaseks aegunud alginfos. Kõi-gele pole siiski jaole saadud ja eriti söögi- ning majutuskohtade loeteludes on üksjagu üle ning puudu, aga siin aitab internet.

2011 ESTLEB
TALLINNA EUROOPA KULTUURIPÄEV

Birgitta Festival 2010
12.-21. AUGUSTIL
PIRITA KLOOSTRI
VAREMETES

TIPPHETKED TALLINNA KULTUURISUVES!

NELJAPÄEV 12.08. & REEDE 13.08.

C. W. GLUCK
OOPER-FÜÜSILINE TEATER
ORFEUS JA EURYDIKE

LAUPÄEV 14.08.
BALLETT **BOLERO**
MUUSIKA M. RAVEL

BALLETT **PALAT 6**
MUUSIKA A. PÄRT

BALLETT **UNDERGROUND**
MUUSIKA P. VASKS
KIIJEVI MODERNSE BALLETI TEATER

PÜHAPÄEV 15.08.
G. BIZET
BALLETT **CARMEN.TV**
KIIJEVI MODERNSE BALLETI TEATER

KOLMAPÄEV 18.08.
R. WAGNER
OOPER **LOHENGRIN**
MOSKVA NOVAJA OPERA

NELJAPÄEV 19.08.
E. TAMBERG
BALLETT **JOANNA TENTATA**
C. ORFF
CARMINA BURANA

REEDE 20.08.
G. ROSSINI
OOPER **SEVILLA HABEMEAJAJA**
MOSKVA NOVAJA OPERA

LAUPÄEV 21.08.
OPERA@POP-JAZZ
OOPERIARIAD JA NENDE POP-JAZZ TÖÖTLUSED

PILETID:	Festivali kinkekaardid väärtuses 100, 500 ja 1000 kr VIP-pilet 2000 kr Õhtusöök Ribe suveterassil 450 kr	Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades, www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com
-----------------	--	--

Partnerkaardiga, Partner Kreditkaardiga ning Reval Hotels püsikliendikaardiga eelmüügist kuni kahe pileti ostmisel samale etendusele hinnasoodustus -5%. Soodustused ei summeeru.

TALLINNA FILHARMOONIA | Tel 669 9940 | Etenduste algus 20.00, väravad avatakse 18.00 | www.birgitta.ee

Miks nad siia tulevad?

Kui Rait Parts viis aastat tagasi Pärnumaale Jõesuusse sõpradele appi hostelit pidama läks, polnud tal vähimatki plaani Tallinna tolmu lõplikult jalgelt pühkida – veel vähem kolida kogu elamisega Eesti ühte harvemini asustatud piirkonda, kus lähim naaber on nelja kilomeetri kaugusel ja igale alalisele inimtõust elanikule võiks mõttes välja mõõta kaheksa ruutkilomeetrit. Postiaadress Mardu talu, Viljandimaa ei kliki just paljudel. Kui aga öelda, et elan Soomaa rahvuspargis, hakkavad pea kõigil silmad vilama ja tihti järgneb küsimus, et kuidas sa seal liigud – kas paadiga või?

Tekst ja pildid **RAIT PARTS**

Õhk on paks ja soe ja täis kumalaste ja porikärbeste suminat; poe taga haiseb prügikast ja poe ees paar töökoja lukkseppa. Nende aeg käib teisi radu pidi, isemoodi ja minust mööda. Vaatan neid inimesi kui pilte ENSV 85. aasta põllumajandusmanahhist. Vanade Orwo filmide kollakasroheline tonaalsus ja halb trükk kvaliteet. Bock!

Eesti oma “suuruse” ja kahvatu rahvaarvuga on mõnegi lääne-eurooplase silmis tõeline paradüüs ja seda enam Soomaa, kus alaliste inimelanike tiheus ruutkilomeetri kohta jääb kõvasti alla samal alal elavate põtrade omale.

No ja eks neil arvajatel ole tegelikult õigus ka.

Soomaal elamine on varasemaga võrreldes andnud arusaama sellest, et Eesti on nii pagana väike – kus sa ka ei ela, ei jää sa suurt millestki ilma. Pigem vastupidi. Tõsi, sõitude peale kulub vahel arvestatav aeg, aga lõppeks on see omaenda valik, millest ei tahaks loobuda.

Mustavas jääkaanes haigutavad pikad praod ja vesi tungib pinnale. Ajuti pilvede vahelt paistev päike heidab esimesed teravad kiired purpurselt punetavale veele – luht veritseb kui haavatud metsloom. Kuulad kiivitajate hõikeid varahommikul härmahallil põlluserval. Päikese tõustes peitub öine külm liigestes sügavamale. Esimese sooja vihma järel ilmub puulatvadesse halli sekka ikka rohkem rohelist. Päevhaaval neelab arglik helendus talvehallid puutüved – silmipimestavalt valendab põdra säärekont mürkrohelistes rohus.

Kuna Soomaad ikka ja jälle erinevates meediakanalites promotakse, siis muutub siia külla sattuv inimgalerii aasta-aastalt järjest värvikamaks. Vahel koguni nii värvikaks, et tekib küsimus, et kui sa varem pole väga õues käinud, siis miks sa nüüd tuled? Selle pärast, et Facebookis mõni sõber soovitas ja ajalehes kirjutati?

Mõne aja eest sai mulle osaks näiteks selline ootamatu tubateater.

Siseneb meeskodanik me kontorisse, kogukam ja heas toitumuses. “Tervist, helistasin teile mõne aja eest seoses metsloomade pildistamisega. Kas saaksite ehk näidata kaardil, kus nad liiguvad? Kitsi päris ei tahaks pildistada, sest need on nii tavalised, aga põdrad oleks huvitav ja õelge palun, mis tüüpi karusid, teil siin Soomaal ka on?” Mina siis: “Et ... hem ... mida te silmas peate täpselt?” Külaline vastu: “Et no milliseid karusid teil siin on ka? Grisli, tavaline Euroopa karu ...?”

Hommikusel niiskes õhus on lehed kleepunud sillakäsi puudele ja tühja maja akendele. Salaviinaurgas – üks mitmest, mis vabaduse künnisel vana talumaja võõruses avati ja siis varsti kinni pandi. Siin on elatud, läbi käidud. Siit on ära viidud. Siia ei tulda enam kunagi tagasi. Vahelagi on sisse vajunud. Toanurgas seisab laud kolmel jalal, sahtel lahti. Aias seisavad vanad õunapuud, tüved sammaldunud. Puude all on kährrikute jäljerida – mõned õnnelikud, kes kevadisest uputusest eluga pääsesid.

Tänavu pole kohta, kus sääskedest juttu poleks tehtud, aga siin tundub neid nimelt vähem olema kui möödunud aastal. Aga kui üks sõber külla tulles mind läbi sääsepilve selgelt nägemata autoakna paotas, soovitas ta ennetere ütlemist mul kinnisvara kiiremas korras maha müüa ja mõne mõistliku koha peale kolida. Samas on neist õnnistust poepidajale, kes müüs täna ühele 50-inimeselisele grupile sellises koguses sääsetõrjevahendit, et kohalike seas tekkis poes arutus, kas see bussitais pärast enese sissemäärimist ikka elusana koju jõuab.

Loomadega on siin tegelikult üldse üks igavene häda – kas lõugavad hundid öösel akna all nagu kassid märtsis või kipuvad põdrad aeda põõsaste kallale. See oli vist eelmisel kevadel, kui meil viskas miski päev elektri kontorist välja ja sellega lakkas ka töötegu. Kuna kevad on suht kiire aeg igasugu looduskaitsepaberipahna ja külastajatega, oli meil närv muidugi must ja läks Eesti Energiasse telefoneerimiseks.

Järgmise päeva lõunaks ei olnud särtsu tagasi antud ja et jama kiiremini likvideerida, otsustasime liinialuse ise läbi jalutada, et katkestusekoht leida ja võimalik kobraste langetatud puu, mis on üks sagedasemaid põhjusi, lokaliseerida. Aga ei olnud kobras ega puu. Oli hoopis kassikakk, kes oma saagiga (halljänes) oli laskunud kõrgepingeliinile ja sinna ära küpsenud.

Koos meiega olid sama posti juurde jõudnud ka energiamehed, kes linnukest tema saagist eraldada püüdsid ja seda kotti toppisid. Mina võhikuna kehitasin õlgu ja mõtlesin, et söögikõlblikum olnuks pigem jänes, aga mis mul sellest. Peaasi, et elektri tagasi saab. Sama aga ei arvanud minu töökaaslane, kes tõsimeelse looduskaitsejana tabas ära, et elektrisurma surnud kakust saaks hea topise ja õppevahendi lastele.

Küsisime kenasti linnukest endale, aga võta näpust. Elektrikud olid kah topise peal väljas ja rohkem kui õppevahendit nägid nad selles konverteeritavat valuutat. Kakluseks raipe pärast päris ei läinud, aga töötõendit pidi kolleeg lõppeks välgutama küll.

Tunnid kihutavad tuulest aetuna üle laia vaikiva maastiku ja kaovad kuhugi koos pilvedega. Maapind tõmbub kummi, kooldub ja silmapiir avardub. Samas kõrval on vanad telefoniliinid. Roostes ja katkenud. Keegi ei räägi enam. Polegi kellegagi rääkida. Pole millestki rääkida. Mõned jutud on nagu Marati dressipüksid – väljaveninud põlvedega, pleekinudsinised ja triipudega.

Tekst ja pildid **KARL-KRISTJAN NIGESSEN, KAAREL MIKKIN** (Pakri)

Kaduv Eesti

Eestimaal leidub ridamisi kohti, mille parim enne on möödas ja varsti need paigad kaovad. Mõisatest saavad varemed, tööstustest kinnisvaraarendused, looduskaitsealast tuumajaam. Koordinaadid jäävad, aga seda kohta, mida me oleme kunagi näinud, enam pole. Järgnevatel lehekülgedel valik paikadest, kuhu sel suvel tasuks pöigata, et heita pilt minevikku. Näha seda, mida juba lähitulevikus enam pole. Tik-tak, tik-tak.

Kreenholmi tehas

Narva Kreenholm ei ole lihtsalt tehas, siin on omaette linn, kus leidub haigla, oma tuletõrjekomando, jäätmekäitlussüsteem ning elamud nii valgekraedele kui töölisrahvale. Kõik see pärineb 19. sajandi teisest poolest, mil oli tegu vaieldamatult moodsaima asumiga Eestis. Mõni ime, Kreenholm oli Tsaari-Venemaa suurim tekstiilitööstus, enamgi – terves Euroopas ei leidunud võrdset.

Esimese suurema löögi sai tehas 1917.-18. aasta sündmustega, mil kadus tohutu Venemaa turg. Omanikud otsustasid teha moderniseerida ning erinevalt mitmest teisest toona turu kaotanud ettevõttest leiti jaksu keerukast majandussituatsioonist jagusaamiseks.

Nõukogude võim võttis tehaselt omanikud, ent andis tagasi kadunud turu. Uue võimuga lisandus tehasemaastikku peremehetud korratust, ent tegu oli ikka sellesama Kreenholmiga – töölisteski oli

Paldiski vana tule torn

Paldiski vanast tule tornist pole enam palju alles. Peeter Suure käsul ta ehitati ja nõnda on tegu ühe vanima tule torniga Eestis. Paraku tungib meri siinsele imekaunile pankrannikule peale ja viimaste aastatega on torni lõplik hävinemine jõudnud õige lähedale – piltlikult öeldes meetri kaugusele.

Panga varisemist ei päästa petitsioonid ega Rein Einasto vääramatut armastus meie rahvuskivimi vastu ja nii lahkub see kunagine oluline meremärk meie seast võib-olla juba lähimate aastate jooksul.

Tasub üle vaadata ja meeltesse talletada, kuni meri aega annab.

Risto Hunt | Dreamstime.com

oluline osa mitmendat põlve kreenholmlasetel ning nad olid selle üle uhked.

Uus löök saabus Eesti taasiseseisvumisega. Leiva lauale toonud Vene turg hakkas taas käest libisema ning kuigivõrd ei olnud abiks ka uued rootsimaised omanikud. Seekord moderniseerimist ei toimunud. Loodeti, et seni Rootsiasunust soodsam tööjõud toob raha investori pangaseifi, ent läks teisiti. Hiinlased osutusid odavamateks ning lasid põhja olulise osa Euroopa tekstiilitööstusest, hüllem veel – isegi varemalt nii konkurentsivõimelised Türgi tootjad jäid häta.

Täna leiab Kreenholmi territooriumilt ringi liikumast veel mõnegi mehe, kelle esiisad on Kreenholmis töötanud, ent mida seal enam ei ole, on tehas. Alles on vaid hooned ning räpaka kõdukihiga kattunud miljöö. Kreenholmiga on

konets, kaputt, lõpp. Üle pooleteise sajandi traditsioone on katkenud.

Mis seal oli, sellest saab täna veel aimust, aga niipea kui tekib midagi uut, jäävad alles vaid museaalse väärtusega hooned. Nood muide on nii mastaapsed, et raske on ette kujutada, mis sinna asemele võiks tekkida. Kolime kogu Tartu Ülikooli Kreenholmi?

Mida te seal veel näete? Narva koski, mis on isegi kuival hetkel hingematvalt võimas vaatepilt – üks võimsamaid vaateid Eestis. Kosked on vaadeldavad vaid Kreenholmi vabriku territooriumilt, Kreenholmi saarelt.

Otse loomulikult tasuks märgata Kreenholmi kui tervikut, kunagist omamoodi linnriiki.

Kreenholmi külastamiseks tuleb pöörduda Narva muuseumi poole (www.narvamuuseum.ee). Kaasas peab olema isikutunnistus.

Pakri saared

Ärkamine kell 4 hommikul on täiesti normaalne, kui sul on ebanormaalne plaan päikesetõusu Pakri saarel vastu võtta. Nii mai alguses juhtuski, takkaotsa õnnistati meie reisiseltskonda kristallselge ilmaga ning etteruttavalt võin öelda, et päeva lõpuks olid nii mõnedki kodanikud end kevadise päikese käes ära põletanud. Napi 15 minutiga lendasime Dirhamist vinge RIB-kaatriga üle plekksileda vee ja olime tunnistajateks ärkavale Väike-Pakri saarele, mis tegelikult on suurem kui kõrval asuv Suur-Pakri. Miks see nii on, keegi ei tea. Küllap Vene sõjaväelaste geniaalne konspiratsiooniplaan.

Kummaline eraldatuse tunne on Pakril, sest Paldiski sadam ja linn paistavad üle lahe nagu viis kopikat, vahemaa kõigest 2-3 kilomeetrit – kui aga pilgu ära keerad, tundub, nagu oleksid maailma lõpus, mahajäetud kantsis,

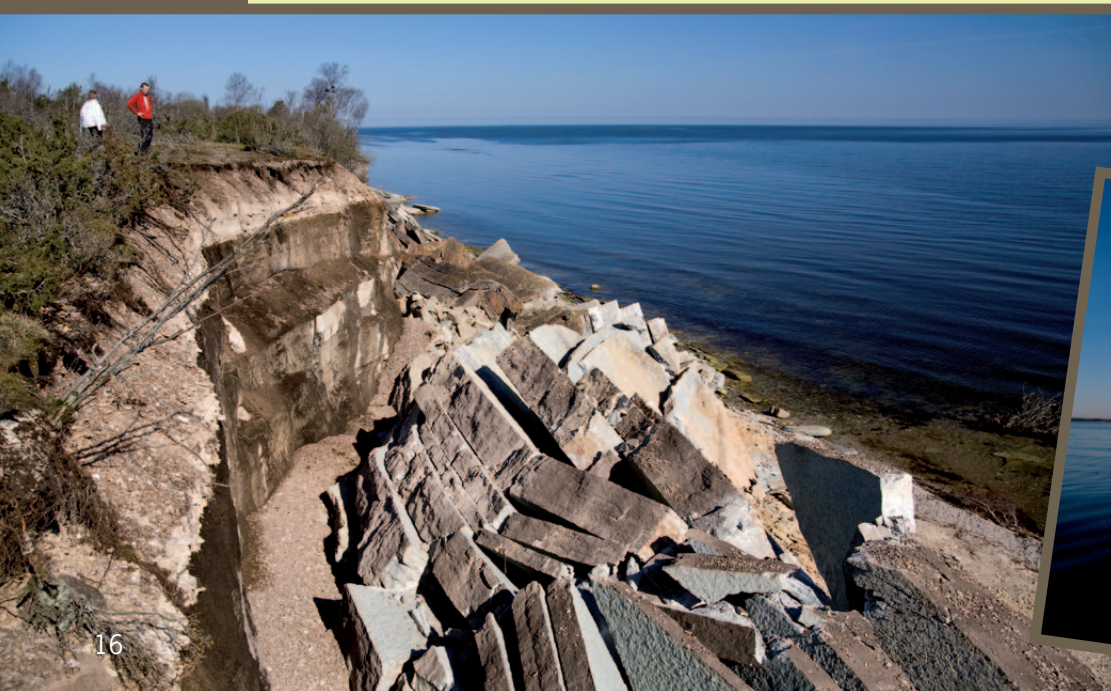
kust vaid hoolika otsimise peale üksikuid elumärke leiab. Aga vaatamist on seal palju, sest maastik on ääretult kihvt ning pankrannikut mööda saarele ringi peale tegemine on suht lõbus tegevus. Kui ringirast liikuda, siis näebki olulisemad vaatamisväärsused ära, alates Pakri kirikust ja surnuaiast, suurtükipatareidest ja saare tipus asuvast vaatetornist ning lõpetades mahajäetud sõjaväelinnaku ja kahte saart ühendava muuli ning vanade sillajäänustega, üle mille meil õnnestus ka Suur-Pakril ära käia ning sealsed Vene sõjaväelaste täpsuslaskmise märklauaks olnud vanad autorisud üle vaadata.

Elmise vabariigi aegu olid need saared talusid ja karjamaid täis – üle 100 elujõulise talukoha 350 elanikuga – ning nüüd räägitakse tuumajaama ehitamisest. Pigem võiks puhtaks küüditatud ja läbipommitatud saared taas asustada,

nagu paar esimest julgemat talupidajat seda juba teinud on. Oleks seal elanud rannarootslaste suhtes ausam.

See on igal juhul vaatamist väärt koht, kus maksab ära käia enne, kui midagi tööpoolest muutuma hakkab. Kes retke plaani võtab, siis soovitaksin kaasa võtta jalgratta – pääseks kaugemale ja kiiremini, vahemaad on seal päris suured. Teine variant on ühe öö näiteks telkida, nii jõuab ka kenasti mõlemad saared üle vaadata ja vahemaal jalgu puhata. Meie retk sai otsa just väsinud jalgade tõttu, mis lööma-päikese käes vantsitud 20 km järel lihtsalt otsast tahtsid tulla.

SOODNE südalinnaliin!

Registreeru **TASUTA**
Viking Club'i liikmeks.

www.vikingline.ee

VIKING XPRS

Tallinn - Helsingi

08.00 > 10.30

14.00 < 11.30

18.00 > 20.30
(pühap. 16.30 > 19.00)

24.00 < 21.30
(pühap. 22.30 < 20.00)

VIKING LINE

Järva-Jaani vanatehnika varjupaik

Tuue Kärner on priitahtlik pritsumees Järva-Jaanis, kes on võtnud nõuks kokku koguda Eestimaal okupatsiooni ajal liikunud sõidukid. Neljarattalised, kuuerattalised, roomikliikurid, sekka ka mõni väärikas vanuses läänemaa-ilmast pärit tuletõrjeauto. Koos pere ja mitme kohaliku mehega seda uskumatult mahukat ekspositsiooni seal peetakse ning omasoodu ja alatasa kogunevate talguliste abiga kõpitsetakse.

Avastamisrõõmu jagub Järva-Jaanis nii suurele kui väikele, soomustransporditööri rooli ronimisest tunnevad rõõmu mõlemad.

Estravelleri toimetusele jättis kustu-

matu mulje vilkuriga muhk-sapakas, mis teenib ausat leiba kassakarbina. Minge ja libistage sinna mõni kobedam rahatäht teiegi ja killuke möödast pakub elamusi veel aastaid.

Hea Estraveli Kuldkaardi omanik!

Terre suve kehtib teie jaoks

Estraveli "Luhka Perega" kampaania spaapuhkuse nime all

Saka Cliff Hotelli pakett "Saka mõisa suvepuste"

- * 1 öö majutust kas hotellimajas (1340 kr) või kämpingumajas (740 kr)
- * basseini- ja saunala kasutamine 1,5 h kahele
- * tennisemäng + varustus reketite ja pallide näol 1 h vältel kahele
- * 1 lõõgastushoolitsus inimese kohta järgnevalt valikust:
 - tsooniteraapia
 - valgusteraapia
 - massaažitooli seanss
 - mullivann
 - solaarium 10 min

Kinkekaart ~100 kr.

Käesoleva kinkekaardiga saad valikust veel ühe lõõgastushoolitsuse pakatile lisaks kaasa

"Stalkeri" tsoon Jägalas

Mõnisada meetrit Jägala joast allapoole asub kunagine puupapi vabriku hüdroelektrijaam. Kahtlemata väärikas tööstusajaloo monument, ent mitte SKP ajalugu ei eruta siinkohal meie meeli. See on Tsoon. Tarkovski kultusfilmi "Stalkeri" tegevuse fookuspunkt, salapärane ja ulmeline

KADUVAD VAATED

maailm. "Stalkeri" meeleolust on veel mõndagi alles, ent ettevõtliku maarahva esindajad näevad siinkohal taas võimalust energiat ja majandust luua.

Iseasi, kas Jägala joa pärast mures olev roheline kogukond seda sündida laseb, aga kui kunagi varem oli

siin võimalik elektrijaama pidada, siis ju on tänagi. Pole küll kuulnud, et 20. sajandi alguses oleks jaama tõttu Jägala juga kaardilt kadunud.

Mis uue elektritootmisega kaob, on killuke filmiajalugu, seda suurt ja üleilmset, mida meie pisikeses Eestis palju rohkem ei kipugi olema.

Neeruti mõis

Eesti mõisatel on raskeid aastaid olnud mitu – 1905. aasta keerises jäid mõnedki varemisse, 1919 viis maareform paljudest hooliva peremehe ja tavapärase elurütmi, 1939 saatis *Umsiedlung* Saksamaale viimasedki autentseid parunid, 1944 viis lootuse paremate aegade tagasitulekuks ja 1991 lõi pukist punaparunid, kes mõndagi mõisahoonet olid jaksanud ülal pidada.

Uuel ajal sai ka Neeruti valla omaks ja et teda ülal pidada oli kallid, müüdi mõis maha tuntud ärimehel, kes sel rahumeeli laguneda laskis, ning nõnda hävines palju säilinud interjööri. Ometi jätkus toonasel omanikul oidu mõis maha müüa järgmisele ettevõtjale, kes oleks võinud pääse-

mise tuua. Hõreda mõisal läks näiteks kehvemini, tolle omandanud Tiiu Silves kujundas ühest Eesti uhkeimast ja toona võrdlemisi paljuski säilinud mõisahoonest maalilised varemmed ...

Neeruti tänane omanik lõi aknad kenasti kinni ja rääkis suurtest plaanidest, paraku ei leidunud vajalikku raha temalgi.

Katus on katki ja see tähendab vaid üht – Eesti üks väheseid juugendstiilis mõisahooneid on teel kaduvikku.

Jätkuks tänasel mõisahärral ometi oidu leida keegi, kes suudaks pea vältimatuna tunduvat tumedat tulevikku muuta.

Mõisa lähedal on imelised puhta veega Neeruti järved, milledes suplemine on pärast õnnetu mõisahoone vaatamist meeldivaks kosutuseks.

Manalateel olevaid mõisahooneid jagub üle Eesti ning kindlasti tasuks sel suvel mõnele pilk peale heita seni, kuni seal midagigi alles on.

Viivikonna kummituslinn

Vii-vi-kon-na, toksin naviseadmesse püüdlilikult sihtkohta. EOMAPi uus kaart ei kipu seda asulat näitama, küll aga on koht leitav paberkaardilt. Sillamäe juurest paremale (isegi viit on püsti) ja nii ei ole selle asula ülesleidmine sugugi keeruline. Kui jõuate raudteeülesõiduni, olege ometi tähelepanelikud – kesk issandast unustatud kolgast Eestis suudab põõsas ikka üks politseiauto istuda.

Kohale jõudes võtavad teid alustuseks vastu tööstushoonete varemed. Viivikonnat enam õieti polegi, on mõned majad, mis on osaliselt kokku varisenud, ja teised, mis peatselt varisevad. Viimastes elab ka paar inimest sees, ent nood kohalikud ei mõju selles kummituslikus linnas sugugi reaalsena.

Veel aastal 1987 oli siin 750 elanikku, ent kaevandusasula parimad päevad olid juba möödas – põlvkivi kaevandamine oli kolinud kaugemale. Pole tööd, pole raha, pole põhjust ka selles kohas elada. Majad hakkasid tasapisi tühjenema ning tänaseks valitseb siin kalmistulik rahu.

Mõned aastad tagasi on keegi ürita-

nud pügada tänavaäärseid pappleid, ent puude taga asuvate majade aknaavades haigutab tühjus.

Mida siin vaadata? Viivikonna on olnud väga stiilipuhas stalinistlik asum. Jalutage peatänavaks olnud Rahu tänaval ning kaege seda, mis on alles jäänud kunagisest punaidüllist. Keskkond meenutab teadjaile Sillamäed, ent on kaevandusasulale omaselt vähembravuurikas.

Peatänaval domineerib 1954. aastast pärineva koolimaja vare, mille kuulmist teise kultuuriruumi märgib sõna “škola”. Viivikonna oli viimati eesti linn enne ilmasõda, ent tollest ajast pole enam midagi alles, sõda tegi oma töö.

Pilt on kurb, ent samas kerkib hinge rahulolu – midagi, mis päris kindlasti on olnud võõras ja vaenulik, variseb tasapisi põrmu.

Varemetesse sisse ei tasu ronida, te poleks selles linnas sugugi esimene, kes majavaringus hukka on saanud. Nõnda on siin vist ka päris kummitusi. Muide, Viivikonna karjääri, mis oli siin kunagi oluline tööandja, on kaalutud tulevase tuumajaama asukohana.

MeieEMT – koos on soodsam, koos on lihtsam!

Perepakett MeieEMT on jagamiseks kogu pere vahel ning valitud kõneaega ja sõnumeid saavad kasutada kõik pereliikmed ühiselt. Ja mida rohkem räägite, seda soodsamaks läheb! Omavahelised kõned on loomulikult tasuta.

MeieEMT
esimesel
kuul
tasuta!

Hara sadam

Kunagi demagnetiseeriti siin Nõukogude allveelaevu ning Hara sadam oli sedavõrd salajane objekt, et siin oleks põnevat jagunud James Bondilegi.

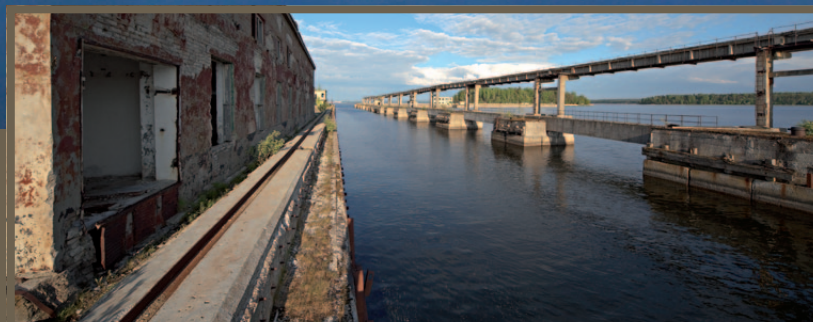
Täna saladust pole, omanikud on küll kohati üritanud piirata juurdepääsu, aga kuna sadamast on pea kõik metall juba varastatud, siis pole takistamiseks enam vahest suuremat põhjust. Liiatigi ei saa ju kallasrada

kinni panna ja ametliku sadamana pole Hara arvel.

See on hea sadamakoht – sügava veega ja tormi eest kaitstud. Kunagi tekib siia kindlasti midagi suurejoonelist, olgu see siis kauba- või hobisadam, ent seni on võimalus jalutada filmilikus maastikus ning pidada kail sumedas suveõhtus piknikku. Kai kõrge merepoolne sein, mis pakkus ku-

nagi varju uudishimulike pilkude eest, on täna mõnusaks tuulevarjuks.

Sadama vahetus läheduses on Loksa – iseenesest kena linnake, paraku on kauni rannajoone solkinud väljasurev tööstus ja linna maine hävitanud poliitiline võimuvõitlus. Õnneks pole positiivseid emotsioone pakkuv Viinistu kuigi kaugel, uudistamist siinkandis jagub.

Sinu kodutänav

Seisin keset selle ajakirjanumbri tegemist maja ees ühe tuttavaga, kes elab naabruses.

Meie tänavas, kahe kolmekümnendate kivimaja vahel on ehitusplats, kuhu kerkib uus korterelamu, enne oli seal kena fassaadiga puumaja, natuke väike muidugi nende kahe suurema vahel. Selgus, et tuttav ei mäletagi toda, ometi toimus lammutamine vaid mõne aasta eest. Või oli see rohkem aastaid tagasi? Aeg läheb kiiresti.

Kodutänav muutub hirmutavas tempos. Nõnda on päris põnev teha sealsamas üks tähelepanelik jalutuskäik, et vaadata kuidas nägi välja Eesti aastal 2010. Aasta pärast on paljugi muutunud.

Värvitud, lammutatud, ehitatud, kolitud, kasvanud.

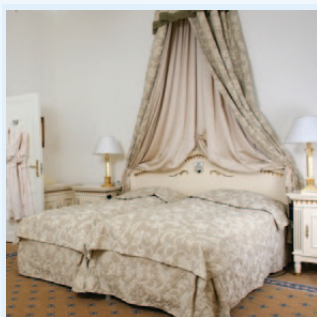

Loss, mis pakub elamusi!

Privaatsed ärilõunad ✦ Firmapeod ✦ Konverentsid
Majutus ✦ Restoran

Tere tulemast Kalvi Mõisa!

Kalvi Mõis
– a castle with atmosphere...

Tekst **ALARI RAMMO, KARL-KRISTJAN NIGESEN**
Pildid **KARL-KRISTJAN NIGESEN**

Siiruvääruline Sibulatee

Eesti avastamata aarete konkursi finalist Sibulatee Peipsi veerel ütleb oma reklaamlausega kõik ära – üks piirkond, kaks rahvast, kolm kultuuri. Teist nii mitmekihilist kanti Eestis naljalt ei leia, ega nii särasilmset ettevõtlikkustki. Siin jõuame maiku anda ehk vaid kolmandikust kogu Sibulateest.

Sibulatee on esiteks üks neid väheseid, ent kauneid eeskujusid, kus samanimelise mittetulundusühingu aktiivsed preilid on koostööle meelitanud hulga kohalikke ettevõtjaid, et turisti elu võimalikult hõlpsaks teha. Alles mullu sügisest tegutsevasse võrgustikku kuulub hetkel

21 ettevõtet, kelle teenused on koondatud eri teemadel pakettidesse.

Sellega töö ei piirdu ja Sibulatee üks eestvedaja Triinu Akkermann vaatab päris kaugele tulevikku, mõeldes sellele, et ühel päeval hakkavad ringi reisima vanavanemad oma lapselastega ja kõigile peab igal pool midagi pakkuda olema.

Sibulatee mõtteline staap ja Estravellerilegi suurim üllataja on Alatskivi, täpsemalt sealne terve igaviku renoveerimist oodanud loss.

Mõisaarhitektuuri pärl

Asjaarmastajast arhitekti parun von Nolckeni poolt šotimaise kuningliku Balmorali residentsi eeskujul püstitatuna on Alatskivi loss oma tornikeste ja ebapraktilise ruumilahendusega ühelt poolt suurushullustuses mõisniku kummaline kapriis, ent teisalt ka kahtlemata kõige maalilisem ja efektsem historitsistlik mõisahoone Eestis üldse.

Rentnikega alt läinud, võttis vald ise eurorahaga asja käsile ja suvel avatakse loss lõpuks korda tehtuna ja kusjuures hästi korda tehtuna. Erinevalt mõnest teisest paljukannatanud mõisahoonest pole siin mindud moodsat teed, vastandades säilinut moodsama-lihtsamaga. Omanik on pidanud oluliseks püüda algset miljööd, ja olgugi et see päris lõpuni ju võimalik ei ole, on tulemus mõisalikult suursugune. Kadunud paru-

AVASTAMISTVÄÄRT SIBULATEE

Helle-Mai Pedastaar

nihärra tunneks end siin üsna koduselt.

Lossis leiavad lisaks juba töötavale restoranile koha neli sviiti, lossi ajaloolle ja Eduard Tubinale (kelle noorpõlve-maad olid siinkandis) pühendatud ekspositsioonid ning hulk ruume üritusteks konverentsidest pulmadeni. Lossi ajalugu väljendub ka restoranimenüüs, kus saavad kokku Eesti, Šoti ja nn mõisa ehk Saksa köök. Tulevikku jääb veel keldri ja kõrvalhoonete kordategemine, mis peaks lisama tegevusi lastele ja näiteks väikese juustukoja.

Triinu kiidab Alatskivi potentsiaali eelkõige Tartu-läheduse tõttu – vähem kui tunni kaugusele on mugav tulla näiteks konverentsi järel õhtust üritust pidama, saab linnast eemale ja lisaks elamuse millestki uuest.

Laste rõõmuks avatakse sel suvel muide poolel teel Tartust Alatskivisse kogu pere mängumaa Vudila, mis hakkab piletit jagama selliste naabritega nagu Palamuse muuseum ja Elistvere loomapark. Konkurentsitu kolmik ja eraldigi võttes peaks mitmes

etapis valmivast mängumaast mõne aasta pärast täiemahuliseks saama tugev läbirääkimiste argument lapsevanematele. Tegelikult on ju sääraseid lasteparadiise Eestis praegu vaid paar ja needki pole kuigi suured.

Kirevat sibulateed rikastab veelgi mitme tänase ettevõtja taust, mis ei piirdu sugugi vaid eesti ja vene ning Rahvaliiduga. Nii peab mõnus soome proua Marja mõisapargi servas juba

kolmandat hooaega Apollo Belvedere nimelist restorani ja päris värsket külalistemaja, mis paikneb lähedalasuvas vanas apteegihoones.

Soomlase serveeritud ökomenüü

Päris tänavalt sisse astudes ei pruugi igal ajal süüa saada, aga ettehelistamise vaev tasub end ära – hooajaliselt muutuva ja kohalikust toorainest menüü

lähestikku nõnda mitu söögikohta juba hakkama saab! Kivi kõrts võiks muidu olla tavaline pubi (mida ta menüü poolt ka on), aga siseneja näeb kohe, et sellest on asi kaugel. Aigne ja Hans ajavad nimelt nii Tartus kui ka Alatskivil antiigiäri ja nii on kogu kõrtsi kaunistav atribuutika põhimõtteliselt müügis.

No mitte päris kõik, täpsustab Aigne, kuna mõne vidinaga on nii lähedane side, et neid ei raatsi ära müüa. Aga äriidee on hiilgav – kes see viitsiks poes väga kaua aega veeta, aga kui istud maha sööma-jooma, küll selle tunni jooksul mõni ese aknalaudadel, laes või seintel ikka meeldima hakkab ja lahkumisel ühes tuleb. Vanavaraarmastusest on Alatskivil välja kasvanud suisa laat, mida soovitame 10. juulil kaema minna. Kõrtsutoa kõrvalt leiab veel väikese aiandus- ja lillepoe, mis ei varusta mitte ainult üle tee asuvat kalmistut.

Ja sellegagi ei piirdu paari ettevõtlikkus – järgmise rõngana Sibulatee panustavad nad mõni kilomeeter eemal Nina kordoniga, kus juulis saavad valmis uued, läbi kahe korruse ulatuvad

külalistoad. Aigne on tsikliga enne meid kohale jõudnud ja seletab kiiresti maja ajalugu, mis on omane teistelegi siinkandi hoonetele – koolimaja, piirivalvekordon, praegugi üht tuba täitev küla raamatukoguke.

Vaade korstna otsast

Uute järvevaatega tubade lisandudes mahutab maja juulist nii 30 unist inimest ja passib hästi suuremale seltskonnale ühekorraga tulekuks. All kaminasaalis saab pidutseda ja kööginurgas ise süüa teha. Üle 40 seltskonda väga ajada ei tasu, arvab Aigne, muidu ei jää tantsulkaks ruumi. No ja muidugi vaatetorn – piirivalve pärand, aga siiani toimiv nii pilguga Venemaa püüdmiseks kui ... sauna korstnana.

Nagu Alatskivi kõrtsus saab siingi pea kogu sisustuse kaasa osta, lubab Aigne, lootes, et voodeid siiski ehk ei taheta. Aga antiiksed kapikesed, lambid, peeglid – miski pole selle maja külge naelutatud. Mõni võib Nina kordoni hindade üle ehk ehmuda – linnas, veel, aga siin, kolkas?! –, kuid perenaine

hakkab peas elama ja maitseid moodustama juba kiretult tahvlilt lugedes. Suvel peaks siiski ka uksest sisseastuv kontvõõras söönuks saama.

Söögikoha nimi viitab Belvedere Apollo nimelise kuulsa antiiskulptuuri koopiale, mille president Päts siit Alatskivilt mõisapargist Kadrioru lossiparki kaunistama viis. Oleks kena küll, kui tänane president taipaks selle tagasi viia.

Lisaks teisele külalistemajale veidi eemal on plaanis korrastada ka kõrval asuvad hooned, millest üks peaks kujunema Sibulatee füüsiliseks keskuks, kus pakutaks lisaks infole müügiks ka kohalikku kraami ning mitte ainult sibulat ja kala.

Tere, Holland!

Marja majast vaid sadakonna meetri kauguselt maantee äärest leiab kohaliku “Hollandi saatkonna” ehk Kivi kõrtsi, mida peavad käbe eesti naine Aigne ja tema madalmaine sõber Hans. Alatskivil elu tõepoolest käib, kui nii

Tasuta navigatsioon enam kui 70 riigis. Igaveseks.

Nokia N97 mini

Nüüd saad Nokia Ovi Kaartidega kaasa ka hääljuhtimisega navigatsiooni. Täiesti tasuta ja igaveseks*. Nii lihtne see ongi. Head navigeerimist. Tasuta kaardid saad oma telefoni laadida veebilehelt nokia.ee/kaardid.

NOKIA
Connecting People

Need telefonid koos TASUTA autohoidikuga

Nokia E72

Nokia 5230

* Sinu telefoni eluea lõpuni. Andmeandastus võib olla tasuta. Hinnade täpsustamiseks pöördu palun oma teenusepakkuja poole.

Hääljuhistega, pööre-pöördele navigatsioon reavahetuse ja kiirusepiirangu info.

Hääljuhistega, pööre-pöördele navigatsioon 3D teetähiste, otseteede ja jalgradadega.

Ole alati ajast ees - ilmatega, mis pakub viie päeva ilma-prognosi Sinu regioonis.

Tuhandeid hotelle, restorane, vaatamisväärsusi ja ööelukohti - teave enam kui 1000 paiga kohta üle maailma.

Jaga oma asukohta Ovi Kaartide abil Facebooki sõpradega, postitusele saad juurde lisada ka foto.

Pidevalt uuenev sündmustekava kontsertide, teatrietenduste ja kunstinäituste, aga ka kohalike bändide ja spordivõistluste kohta.

Kvaliteetsed soovitused ja arvamused tuhandete reisisihtpunktide kohta.

lubab selle eest ka kvaliteeti ja mis veel oluline, kui peatute kauem kui ühe öö, siis kujuneb ka hind päris taskukohaseks. Pole ju aastaid tühjana lagunenud maja putitamine odav, rääkimata kevadest, kui poolteist kuud tuli ööpäev läbi

valvet pidada ja 24 h jooksul nii kolm tonni vett keldrist välja pumbata.

Sibulatee-Triinu märgib, et turismi-ettevõtjate häda on sageli see, et ei suudeta külastajatele pakkuda midagi lisaks iseenda tootele-teenustele. Nina kordonis seda häda pole – kuigi õigeuskliku küla hiilgeaegadest (neli poodi, kool, kino!) on vähe järel, saab näiteks korraldada koos kohalikega kalalemineku, pärast kalade puhastamise ja suitsutamise jne. On ju veepiir tõesti siinsamas, kuigi raamatukogus nähtavate piltide sarnast lotjade rivi muidugi Peipsil enam ei kohta. Või minna hoopis seenele! Aigne lubab, et teab häid kohti. Sellised ettevõtmised eeldavad siiski korraldamist ja võtan-paadi-lähen-järvele ei pruugi impulsiiivusena Peipsi ääres õnnestuda.

Ökopuhkus varbaid pidi Peipsis

Edasi juhatab Triinu meid Nina külas kohta, millele ei viita ükski silt, aga mis võidab Estravellerilt selle treti vimpli – läbi tahedama ja püdelama, niitude ja võsa vahel mööda konarliku rada, nagu tahaks keegi teadlikult seda paika varjata. Kusjuures tahabki, sest teekese lõpus peituvad väikesed põhumajad on midagi erakordset.

Milline üldse näeb välja põhuma-ja? Mitte päris selline, nagu esimese hooga võiks ette kujutada. Pole üma-

raid krohvitud pindu, vaid kandilised tõrvapapiga kaetud modernse joo-nega hooned. Klaasist otsaseintega, askeetlike elutingimustega, ent ikkagi täiesti iselaadsed pelgupaigad. LED-valgustus, akudesse salvestatud tuule-generaatorist pärinev elekter, külalisele pakutakse lihtsasse vormi peidetud hüpermoodsat ökopesa. Ühes elab peremees ise, teises hoidis tol päeval oma meresüstavarustust, aga ruumi on ka külalistele.

Oma külaskäigu ajal ei kohanud me seal hingelistki, ja see ongi õige mee-leolu. Sina, napp, aga piisav peavari, merena näiv üüratu järv grilliplatsiga veepiiril, tuhanded väikesed karbikesed jalge all praksumas – siin kirjuta või raamat, kui korra klišeedesse libastuda. Kuigi peremees Mikk nokitseb järve äärde varsti sauna teha ja võsa vahele viib tugev laudtee, mille lõppu peaks tulema välidušš, polevat majutusteenu-se pakkumine teab-mis eesmärkki.

Tema kirm olla rohkem just põhu-majade ehitus, sellealane nõustamine ja muidugi meresüstade ekspeditsioonid üle maakera. Igatahes pool Estravelleri toimetust olnuks kohe valmis ühe terve majakese seal endale ostma, kui härra kodus olnuks. Ilmselt saanuks ka. Saab ka nende samade kuuldavasti Eesti parimate matkasüstadega Peipsile libisema minna.

HELISTA VÄLISMAALE 30% SOODSAMALT.

Oma välismaal asuvatele sõpradele või lähedastele saad helistada 30% soodsamalt, kui tellid Tele2 rahvusvaheliste kõnede paketi!

Näiteks Põhjamaade paketiga maksab kõne Soome, Rootsi, Taani või Islandile ainult 4 krooni minut!
Loe ka teiste Euroopa regioonide pakettide kohta meie kodulehelt www.tele2.ee.

estravel

Kultuuri- ja kontsertreisile Euroopasse!

24 h reisiabi 626 6266
estravel@estravel.ee
www.estravel.ee

Häid elamusi leidub küllaga!

Eksklusiivne Cartier' juveelinäitus Prahast
3-päevane pakett alates **4695 kr**

Stiilikoos Grace Kelly näitus Londonis
3-päevane pakett alates **2150 kr**
(lisanduvad lennupiletid vastavalt valitud reisuupäevadele)

Rahvusvaheline festival
Jazz à Juan Antibes'is Prantsusmaal
4-päevane pakett (21.07–24.07.2010)
alates **15 500 kr**

Unustamatu Aerosmithi *comeback* Prahast
3-päevane pakett (30.06–02.07.2010) alates **5080 kr**

Sensatsioonilise Lady Gaga
kontsert Prahast
3-päevane reisipakett (16.11–18.11.2010)
alates **5600 kr**

Pinki kontsert Prahast
3-päevane pakett (19.07–21.07.2010)
alates **4770 kr**

Üks väga kodune muuseum

Järgmiseks peatuseks Sibulateel valime üle 400-aastase ajaloo vanausuliste Varnja küla, mis on pikast külaladerivist kõige lõunapoolsem. Nagu siin kombeks, piisab ühest telefonikõnest, et perenaine või -mees asjatoimetuste kõrvalt kohale tuleks ja kui piisavalt vara helistanuks, jõudnuks lahke Raissa pirukaidki küpsetada. Tal käib see kähku – köögiviljad ja kala on ju käeulatuses. Kui tahetakse kindel olla, et pirukad tegelikult olemas on, siis tuleks nood päeva jagu ette tellida.

Oleme niisiis Varnja elava ajaloo muuseumis, mis on ühtaegu ängistav ja meeliülendav – näed ühe kultuuri hääbumist, aga elavalt ka seda, mis veel alles. Perenaine arvab optimistlikult, et vanausuliste elu jätkub siin veel saja aasta jagu, meie selles kahjuks nii kindlad ei ole, aga loodame eksida. Sajanditevanuseid kombeid ja eluviisi tutvustab kenasti sätitud toake kõige vajalikuga, kus aukohal on

käsitöö – tekid, linikud, tikandid, heegeldused, rahvariided ja loomulikult ikoon toanurgas. Sellist pilti ei näe isegi oma maavanaema juures, aga too on ju ka eestlane ja eks meil kipu need taluelamised natuke lihtsamad olema.

See ei ole lihtsalt koduloomuuseum, see ongi nagu kodu ise. Üle mõnekümne inimese korraga seda ilu uudistama ei mahu, aga nemad saavad tõelise vene külalislahkuse osalisteks – tassikese teed sütel käivast samovarist ja ahjupirukaid.

Proovi suhkrut

Ja muidugi naiste endi keedetav “suhkur”, mis meenutab enim ehk lehmakommi. Varnja perekonnaseltsi peetav majake pakub varju ka kalameeste ekspositsioonile ja suurem osa mõlemast väljapanekust on oma küla elanike annetatud. Muuseum on üsna nooruke, pärit 2002. aastast.

Piirissaare on siit muide pea kiviviske kaugusel. Raissa pole ise seal kunagi käinud, aga see ei tähenda, et

AVASTAMISTVÄÄRT SIBULATEE

sinna ei saaks külalisi korraldada. Või niisama järvele minna.

Vanausuliste muuseumi on veel, järgmise leiab Kolkja külas ning too on avatud olnud juba üksteist aastat. Kogugi on natuke suurem, mahukama ekspositsiooniga, ent pirukaid seal ei pakuta.

Muuseumide suhteline noorus viitab asjaolule, et veel päris hiljuti ei osatud selle Peipsi ääres elava rahva vastu huvi tunda, küllap arvati, et

ühed tiblaid kõik. Õnneks on hakanud see suhtumine muutuma ja loodetavasti jõuab vanausuliste elu ühel hetkel UNESCO maailmapärandi rüppe samamoodi, nagu Kihnu värvikas elu kaitse on saanud.

Varnja lähedal on toimumas üks põnev ettevõtmine, Triinu soovib suve arenedes külastada Liivaninale kerkivat pilliroosaart. Tulevikus peaks Peipsil loksuma hakkav saareke katma

terve hektari ja olema kaetud päris asustusegagi, esialgu on tehismaa muidugi pisem, ent sugugi mitte vähem põnev.

Kilomeetrid kaunist külätänavat

Varnjast põhja poole jääb Kasepää, edasi tuleb Kolkja juba mainitud Nina küla (too oli omal ajal eelkõige õigeusklik) ning Kallaste. Kallaste on vast Peipsiveere küladest uhkeim, haldusjaotuses suisa linnana kirjas. Siin tõuseb Peipsi kallas liivakivi toel kõrgele Peipsi kohale ja vaated, mis järvelt ning kohati ka kaldalt kõrguvale punasele kivimassivile avanevad on tavapärase roostikuga võrreldes ikka imekaunid. Kõige ilusamas kohas pole järvekaldal kusjuures uusriikaste majad, vaid kalmistu – venepäraselt värvikas, kunstlilled konkureerivad samavõrd värvikate looduslike isenditega ning lahkunuid mälestavad sugulased naudivad vaadet.

Mida neis küldes vaadata? Ei, esmalt, kuidas neid külasid vaadata – jalgsi või jalgrattal, mitte autoaknast!

Nautige tänavamiljööd – katkematut majaderida ning tänava kohale kaarduvaid puid. Need külad kuuluvad Eestimaa kauneimate hulka. Märgake kõrgeid ja kauneid sibulapeenraid ning majade orgaaniliseks osaks olevaid sibulakuure, mille ukсед andide valmides avatakse, et järvelt maale ja vastupidi puhuv tuul neid hoonest läbi käies kivistada saaks. Siinsed külad on justkui suured sibulakuivatid.

Ostlejalegi jagub rõõmu üksjagu. Suurim äri on sibulad, palmikus ja ilma, ent nendeni on aega. Seniks pakutakse imelisi hapukurke ja suitsukala. Peipsi latikas viib keele alla ning kui te peaksite suutma leida viimasel ajal haruldaseks muutunud räabist (piskest lõhelist), siis olete sattunud päris kulinaarsesse paradiisi. Parima latika oleme me leidnud Mustvee kandist, aga pole põhjust arvata, et eelmainitud küldes kehvemat pakutaks.

Asustus jätkub piki järveserva ning siitkaudu põhja poole edasi veeredes

kem kui täiskasvanu, kes ujumissügavusse jõudmiseks päris kaugele peab ja lutama. Või siis saate seletada neile, kes on Juhan Liiv ja miks see mets ees on.

Uuenev muuseum

Viimasena põikamegi tagasi Alatskivile ja Liivi muuseumisse, mis võib esmapilgul tunduda tüüpiline igavavõitu majamuuseum, aga omab piisavat potentsiaali kvaliteetse vabaõhumuuseumina, mida vaikselt ka rakendama hakatakse.

Muuseumi üsna värske juhataja Mari peab Liivide talu tutvustades oluliseks, et siin pole ühtegi linti või köit kusagil ees – igale poole võib minna, kõike katsuda. “Tahame, et kõik oleks loomulik, nagu oleks pererahvas koraks välja läinud.” Suurte muruväljakutega ja kiigega talu ümber kannatab tõesti igatsugu üritusi korraldada, et ei peaks ainult “seda liiga kultuurset luuletajavärki taluma”.

Kümmekond noort just sellega

jõuate ühel hetkedel kauniste järveäärsete männikuteni, mis parematel hetkedel ei ole idarajoonide rahva poolt ära lagastatud. RMK näikse seal kõvasti vaeva nägevat.

Mis siin lastega pihta hakata? Peipsi vesi on soe ja madal, liivase põhjaga ning lapsed oskavad seda hinnata roh-

teises majas kimpus ongi, vaadates videolt luulelugemist. Eks muuseum peab midagi pakkuma ka õpetajatele, kes vajavad kohti klassiekskursioonide korraldamiseks.

Samas ruumis on üksjagu äratundmisrõõmu piltidel, kuna muuseum tegeleb muuhulgas Liivi luuleauhinna

Pentaxite kodu on Photopointis!

Vali seitsme värvi vahel:

Pentax K-x tunnistati mainekal TIPA auhindade jagamisel 2010. aasta parimaks algtaseme digitaalseks peegelkaameraks!

Pentax K-x kere hind:

7999.-

K-x

12,4 megapiksli, CMOS sensor, sensori stabilisaator ja tolmuemaldus, 11-punktiga AF, HDTV videosalvestus, 4,7 kaadrit/sekundis sarivõte, HDR võte, 2,7" tolline LCD monitor, kompaktno korpus.

Pentax objektive ja fototehnika rent!

Ainult Pentaxi fototehnika puhul on Eestis olemas ka rentimise võimalus! Laenata saab laia valikut objekte, uuemaid digitaalseid peegelkaameraid, väklampe ning muud vajalikku fotovarustust!

Rendipunktid asuvad Photopointi kauplustes: Tallinnas, Pärnu mnt. 139/2 ja Tartu Kaubamaja esinduses. Uuri rendivõimalusest lähemalt ka www.photopoint.ee/rent

Pentax K-7 kere hind:

16499.-

K-7

Ilmastikukindel kere, 14,6 megapiksli CMOS SP vääristusega sensor, 1280 x 720 px, 30 fps HD videorežiim, värinastabilisaator ja tolmuemaldus, ISO 100-6400 sensori tundlikkus, 3.0", 921 000px LCD-ekraan, 5,2 kaadrit sekundis sarivõte, 100% pilditsija kaadri katvus.

1999.-

Optio H90

12,1 megapiksli, 5x optiline suum [35 mm ekvivalendina 28-140 mm], 32 MB sisemälu, 2,7" LCD ekraan, näo- ja naeratuse tuvastus, HD video, kiire sarivõte, liitumaku.

4499.-

Osta Optio W90 ja võida vinge maastikuratas!

Vee- ja pörutuskindla Optio W90 ostjate vahel loosime välja **Scott Aspect 45** maastikuratta Hawaii Expressilt. Lisaks läheb loosimisele ultratugev Sonim mobiiltelefon Land Rover, veekindel Pentax Marine binokkel, Suunto T-1 pulsikell ning 3 ajakirja Paat ja 3 ajakirja Kalastaja aastatellimust! **Tutvu kampaania reeglitega ja registreeri oma ost: www.pentax.ee**

12,1 megapiksli, 5x optiline suum, 2,7" LCD ekraan, HD video. Veekindel kuni 6m, pörutuskindel kuni 1.2m, külmakindel kuni -10°C.

2999.-

Optio I-10

12,1 megapiksli, 5x optiline suum [35 mm ekvivalendina 28-140 mm], pildistabilisaator, 2,7" LCD ekraan, retrohõnguline disain, näo- ja naeratuse tuvastus, HD video, liitumaku.

1299.-

Optio E90

10,1 megapiksli, 3x optiline suum [35 mm ekvivalendina 32-96mm], elektrooniline pildistabilisaator, 2,7" LCD ekraan, liitumaku. Kaal 170 g.

4999.-

X90

12,7 megapiksli, **26x optiline suum** [35 mm ekvivalendina 26-676mm], pildistabilisaator, kiire sarivõte 11 kaadrit sekundis, 2,7" LCD ekraan, HD video, liitumaku.

Uuri lisa Photopointi veebipoest: www.photopoint.ee

Küsi müüjatelt ka alati soodsaid **0%** sissemaksega järelmaksutingimusi!

PHOTOPOINT
ÜLEMISTE KESKUS

Tallinn, Suur-Sõjamäe 4
E-P 10-21 Tel: 603 4726

PHOTOPOINT
ROCCA AL MARE

Tallinn, Paldiski mnt 102
E-P 10-21 Tel: 6659277

PHOTOPOINT
PÄRNU MNT

Tallinn, Pärnu mnt 139
E-R 10-20, L 10-18 Tel: 655 0621

PHOTOPOINT
LÖUNAKESKUS

Tartu, Ringtee 75
E-P 10-21 Tel: 731 5626

PHOTOPOINT
TARTU KAUBAMAJA

Tartu, Riia 1
E-L 9-21, P 10-19 Tel: 731 4828

PHOTOPOINT
EEDEN

Tartu, Kalda tee 1c
E-P 9-21 Tel: 742 7868

PHOTOPOINT
ASTRI

Narva, Tallinna mnt 41
E-L 10-20, P 10-18 Tel: 356 7550

Nordea Gold krediitkaart on hea abimees nii kodu- kui välismaal, sest sellega saad kaasa reisikindlustuse kogu perele.

Nordea Panga teenuseid ja tooteid kasutades osaled unikaalses kliendiprogrammis. Klienditaseme määrad ise: mida aktiivsemalt Nordea teenuseid kasutad, seda suuremad on Sinu soodustused. Kliendiprogrammi saad kaasata kogu pere – pereliikmete teenusekasutus summeeritakse ja nii saavad soodustusi nautida kõik lähedased.

Võta ühendust telefonil 1772, kirjuta eesti@nordea.com või esita avaldus veebis www.nordea.ee/gold.

Tutvu tingimustega www.nordea.ee ja vajadusel konsulteeeri asjastundjaga.

Kaart,
millega võidab
kogu pere.

väljaandmise ja koolinoorte etlusvõistlustega. Viimase võitjate seas silmab palju praeguseks vähe karvasemana tuntud, aga veel väga rõõsasiid noori, nagu Tallinna 10. Keskkooli abiturient

Andres Puustusmaa, Pärnu 2. Keskkooli üheteistkümnendik Tiit Ojasoo või 1995. aastal Tallinna 4. Keskkooli 10. klassis käinud Toomas Luhats. “Siin on meil Juhani väljapanek,”

viitab Mari kõrvaltoale, nagu räägiks oma vanaisast. Ruumi seinad on kaetud fotode, kirjavahetuse ja muude mälestuskildudega. Hea meelde tuleb, mida koolis korralikult õppida ei viitsinud.

Mahub siia Sibulateele ikka meie oma ja kodust kultuuri ka ...

Lõpetuseks. Sibulatee jäi kolme avastamata aarde konkursi finalisti hulgas viimaseks. Võrtsjärv esimene, Muhu teine. Ometi leiab Estraveller, et nende kolme osas on avastamisrõõmu enim just siin, Peipsi ääres. See on vahetisaks Setomaale üks väheseid piirkondi, kus ringi liikudes jääb mulje, nagu oleksite sattunud kuhugi kaugesse kohta, mis on sootuks erilisem kui meie igapäevane Eesti.

Vanausulised

See rahvas on siia kolinud juba ammu, põgenedes Venemaal 17. sajandil toimunud kiriku lõhenemisele järgnenud repressioonide eest. Nõnda on tegu omaaegsete Vene impeeriumi kirikupoliitika ohvritega. Õigeusu rahvusaaslastest eristusid need äratõugatud aastasadu kõrgema kirjaoskuse, töökuse ja tugevama sotsiaalse võrgustiku poolest. Nagu me oma lähimenevikustki teame,

aitavad kannatused kultuuri hoida.

Tegelikult peab see vanausuliste erilisus paika tänagi, ühe Estravelleri toimetuse tuttava maja sattusid ehitama vanausulised ehitusmeistrid, keda paljudest teistest ehitajatest eristas klaar pilk, absoluutne kord töökeskkonnas ja härrasmehelik viisakus.

Eesti vanausulised on bespopoovetsid, papita rahvas, radikaalsem pool vanaulistest, kes vältisid täielikult kontakte õigeusu kirikuga. Meie vanausuliste pühakodades pole vaimulikku hierariat, kirikuisa leitakse omast kogukonnast ning teda kutsutakse batjuškaks. Viimasel ajal on sobivate meesterahvaste puudumise tõttu sellesse iselaadi vaimulikurolli tõusnud ka naisterahvad, mis arvestades vanausuliste traditsioonide rangust ja konservatiivsust, on ehmatavalt moodne.

Vanausulisi iseloomustavaks märksõnadeks on kord ja iluarmastus, tõsi, see ilu on natuke teistsugune, kui meie oleme harjunud – kirevam, lopsakam ja mitmekülgsem. Eestlasele ei tuleks iial pähe kaunistada kartulimaad lilleiluga, aga vanausulise arvates peaks kõik tema ümber olema kaunis. Nii ei värvi ta näiteks aedagi tihti mitte ühe värvi-

ga, vaid kasutatakse kahte ja võimalikult kontrastset.

Peipsi vanausuliste külad on suhteliselt rikkad, maju on jaksatud remontida ning kala ja järveveeres kasvavad sibulad on viimaste aegade ni leiva kenasti lauale toonud. Täna sees supermarketimaailmas on see küll natuke keerulisemaks muutunud, aga hakka ma saavad nad siiski. Majanduslikul toimetulekul on aga ka oma pahupool – uued ehitusmaterjalid võimaldavad elukeskkonda korras hoida viisil, mis kipub vana ja võluv välja tõrjuma.

Vanausulisi leidub ka näiteks Läti Latgales, Euroopa Liidu ühes vaeseimas piirkonnas, kus nende külasid on lihtne ära tunda – kui keset hirmsal moel lagunenu majadega maastikku sattub ette üks samamoodi vaene külake, kus kõigi majade aknad on korralikult värvitud ja piiratud värvikirevate laudadega, siis võite kindlad olla, et seal elavad vanausulised. Loomulikult valitseb nende majade ümbruses absoluutne kord.

Meie vanausuliste külad nii kontrastsed ei ole, aga järvega paralleelselt kulgevad ridakülad on see-eest palju maalilisemad ja kaunimad kui Latgale külakesed.

MEIE VISKI ON TEEKOND.

Tuttavad lõhnad meenutavad meile meeldivaid kohti ja inimesi. Ainulaadne Grants'i lõhn ja maitse viib meie meeled reisile läbi viski valmistamise ajaloo. See on viis põlvkonda meenutusi.

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

Armastusega loodud. Naudi mõistlikult.

MUUDA VAATENURKA. GRANT'S.

www.grantswhisky.com

Vastutustundlik puhkus

Tekst ja pildid **KRISTINA MÄND**

Kui puhkus tulemas, siis inimesed kas magavad kodus, müttavad kuskil suvilas või aiamaal, lähevad randa, olgu siis Eestis või Hispaanias, või teevad reisi mõnda linna, kust siis tavaliselt naastakse rahatult, kurnatult ja üldse mitte puhanult. Kristina Männil on selline soovitus: minge loodusesse ja tehke midagi kasulikku ka teiste heaks.

Kui ei tea, kust alustada, siis on kolm head soovitus: kodulehed responsibletavel.com, www.ethicaltraveler.org/guidelines.php ja www.realgap.co.uk/Ethical-Travel. Esimeselt saab otsida vastavaid reise; teiselt nõuandeid, kuidas kus

käituda, mida teha, mida mitte ning kus ööbida nii, et sellest saavad kasu ka kohalikud inimesed; kolmandalt reise ja projekte, mis teevad reisimise teistsuguseks.

Responsibletaveli kodukal on testitud reisid, mille eesmärgiks on anda suur panus kohaliku kogukonna arengusse, hoides samal ajal keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud minimaalsed. Olen sealt leidnud matku Venezuelas, Itaalias ja USAs ning kõik on olnud tõeliselt tasemel. Näiteks avastasid nii Mauritiuse keskkonnaorganisatsiooni, kes korraldab kahepäevaseid reise, millesse mahuvad vabatahtlik tegevus külas, elamine kohalike inimeste juures, toruujumine, matkad jne. Aeg-ajalt on üleval väga lähedad pakkumised, kus saab natuke raha makstes töötada Lõuna-Aafrika lõvide ja gepardite farmis või näiteks veeta kuu Madagaskaril, õppides tundma mereelu ja delfiine.

Ethicaltraveler loetleb 12 rohelist reeglit, mida iga inimene peaks täitma. Näiteks mida pikem reis, seda odavam;

ära raiska vett, mis sest, et see kraanist tuleb; kasuta hotellis rätikuid mitu päeva jne. Kodukalt saab infot erinevate riikide kohta ning kasulikke linke teistele saitidele, mille keskmes on eetilise ja vastutustundliku reisimine.

Kolmandalt lehel olen leidnud võimaluse töötada Moldovas koolis ja õpetada prantsuse või inglise keelt. Eriti meeldib mulle, kuidas Fidži saarel saab kõike näha *hop-on-hop-off*-bussiga sõites (pilet kehtib aasta). Lisaks pakub see kodukas võimalusi ka tööd leida, kui mõni koht väga meeldib. Näiteks võib töötada Austraalia *outback*'is farmis ning teenida raha, hoides karja või korjates puuvilju. Ghanas võib aga poksitreeneriks minna.

Talgureisid

Kui aga tahad puhata Eestis või Soomes, siis soovitatakse minna talgureisidele. Eestis korraldab neid Eestimaa Looduse Fond (ELF) ja Soomes on pakkujaid mitu; mina käisin World Wildlife Foundation – Finlandi korraldatul.

Talgureisiga saad linnast välja, naudid suvemõnusi ning teed ka midagi kasulikku Eestimaa, Soome või maailma looduse heaks. Kuna talgud toimuvad peamiselt erinevatel kaitsealadel (2–10 päeva), siis satud kohtadesse, kuhu muidu pääsu pole või on lihtsalt keeruline minna – Hiiumaa laiud, Manilaiu, Karula, Vilsandi või Soomaa. Soomes aga saab minna Lapimaale või hoopis näiteks imekaunisse Turu saarestikku.

Hea seltskond?

Talgureisidele tulevad inimesed on toredad ja sõbralikud, sest keskkonda armastavad inimesed ongi üldiselt heatahtlikud. Ainult ühe korra olen kokku sattunud inimesega, kes arvas, et valged inimesed on targemad kui mustanahalised ja kõik venelased on lollid. Ega see talle just populaarsushinda ei toonud.

Talgud Turu saarestikus oli ka suurepärase võimalus lisaks tööle ja liikumisele keelt arendada. Eriti lõbusaks

läks, kui ma andsin intervjuu Rootsi TV-le, miks eestlane keset inimitühja saart kadakaid kitkub. Väga popp ja näitas eestlasi ka heast küljest.

Ja lõpuks õpid sa talgureisidel alati midagi looduse, loomade ja iseenda kohta, mida sa enne ei teadnud. Talgud on hea koht, kuhu minna üksi

või sõpradega; ELF korraldab neid tellimusel ka suuremale grupile. Vaata www.talgud.ee

Kui Eesti talgud toimuvad suhteliselt vaba graafikuga, siis soomlased korraldavad enda omi nagu sõjaväes. Kell 7 äratus, 7.30 hommikusöök, 8.30 töö algus, 10 kohvipaus, 10.30 töö jätkub, 12 lõuna, 13 töö, 15.30 mahlapaus, 17 töö lõppeb ja öhtusöök. Siis tee, mis tahad – jaluta, uju, saunata, loe, päevita, maga, suhtle. Tavaliselt on üks vaba päev ka ringisõitmiseks. Eraldi aeg kulub muidugi laagri käimashoidmisele – kõik tuleb neile asustamata laidudele kaasa võtta, WCst saunaahjuni, ja tööd teevad kõik.

Pankurist lasteaednikuni

Meie kuuepäevaseid talgud juhatab kohalik metsnik, kes teadis taimedest ja loodusest ning avardas silmaringi. Osalejaid oli igasuguseid – panga osakonnajuhataja, lasteaiakasvataja, itimees – ja talgud on Soomes nii põpid, et poole tunniga registreeritakse kohad täis.

Nii et pane end kirja, maksa natuke raha, paki oma kola, mine kohale, tee tööd, murra paar küünt, söö värskest püütud kala ja oledki väga puhunud. Lisaks teinud ka midagi kasulikku ilma, et panustaksid kohutavalt kliima soojenemisse.

estravel

Suvised perepuhkused Estravelilt!

www.estravel.ee/perepuhkus
estravel@estravel.ee
tel 626 6266

40 soodsat pakumist Eestist, Lätist, Leedust
ja Soomest veebilehel www.estravel.ee/perepuhkus

LOODUSREIS

Mõnus suvepuhkus
kuurortlinnas Sventojis
paketi hind kahele

960.-

SPAAPUHKUS

Druskininkais SPA
Vilnius SANA hotellis
paketi hind kahele

al **1130.-**

SEIKLUSREIS

Põnev kajakimatk:
Tallinna sadamate tuur
hind kahele

720.-

LINNAPUHKUS

Kaunis ja kontrastne
Klaipeda
paketi hind kahele

1250.-

Väikelennukiga väikese Eesti kohal

Eelmisel kevadel tekkis Andres Tartol koos piloodiga mõte võtta ette Eestit vähe teistmoodi avastada – püüda kahe päevaga teha tiir ümber riigi, kasutades selleks meie väikesi ja veel väiksemaid lennuvälju.

Tekst ja pildid **ANDRES TARTO**, www.taevapiltnik.ee

Kuna keegi ei olnud sel moel retke varem ette võtnud, tuli teha üksjagu eeltööd, arvutada välja võimalik lennuae ja kütusekulu, leida vajalikud kontaktid lennuväljade omanikega ja mis muidugi samuti tähtis – loota, et meil veab ilmaga.

Mõni ime, sest Eesti suved on ju muutlikud! Õiget ilma oodates kulusid nädalad, kuni augusti lõpu poole leidsime “akna” ja ühel kaunil laupäevahommikul võis seiklusrikas õhureis alata.

Ees oli ca 1300 kilomeetrit, kokku 15 lennuvälja (suuremateks paikadeks Tallinn-Narva-Tartu-Viljandi-Pärnu-

Kihnu-Ruhnu-Kuressaare-Kärdla-Rapla-Tallinn) ja loendamatul arvul kauneid ja eksootilisi vaateid Eestist. Kahjuks ei ole siin küllalt ruumi, et tuua kõik välja detailides ja päevikuvormis (sel moel ja koos piltidega saab õhureisist lugeda www.taevapiltnik.ee/blog/tag/eestituur2009), seetõttu toon järgnevalt välja üldistused, millest osa tekkis vahetult pärast reisi ja mõned pärast teatavat settimisaega.

Esiteks, selline ajalises plaanis ülikire tutvumine Eestiga testis, või parem oleks öelda kõnetas kohanemisevõimet – näiteks napi tunni-kahe jooksul juua Rakvere lennuväljal kohvi, pu-

huda Narva külje all langevarjuritega juttu ning kuulda taksojuhilt Tartu linnalegende – seda oli ühes väikeses ajahetkes kuidagi liiga palju. Jäi mulje, justnagu oleks edasikerimise nupp peale jäänud.

Ilmateate uus mõõde

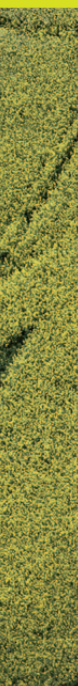
Vahetult pärast reisi oli kummaline kuulata ilmateadet – kõik kohad, millest räägiti, rullusid mälu pildis lahti Eesti maastikena, aga nüüd ülaltpoolt ja üksteisest vaid paarikümne minuti kaugusel. Narvast Tartuni, Viljandist Ruhnuni, Saaremaalt Raplani. Niigi on Eesti väike, kuid nüüd tundus kohe

Siin olid heinapallid, jäljed äraveest.

Sajandi mäng: Eesti-Brasília, I poolaeg.

Sääre tulp, teel läbi vee.

tänamatult väike. Teisalt joonis napp ajaline erinevus seda enam alla meie eri-ilmelist maastikku (Lõuna-Eesti kuplitest Haapsalu lahesoppideni) ja kultuuri (kui võrrelda nt Ida-Virumaad Mulgimaaga ja seda omakorda Kihnu või Saaremaaga), andes veelgi selgema põhjuse öelda, et meil on palju.

Kindlasti on meil on palju metsi, rabasid, järvi, rannikut, tühjust ja avarust. Üldvaates on Eesti igatahes üks väga lopsakas paik, seda nii õiges kui äraspidises mõttes.

Igaühele oma. Jah, pea igas linna-lähedases ja jõukamas rajoonis on

eramaja juures batuut (see torkab ült hästi silma) ja pea iga Lõuna-Eesti saunakese juures oma tiik.

Rütmiline ilu

Mustrid. Minu nõrkuseks ja ült pildistamise algimpulsiks olid ja on siiani Eesti mustrid. Kogun neid, ja nende kordumatu loomus ei väsi mind üllatamast. Ka sellel reisil oli palju näha nii tahtlikke kui tahtmatuid mustreid. Esimesed on siis sellised, mida inimene oma tegevusega põhjustab: näiteks jäljed ja sellest tulenev korrapära põllul. Kusjuures selle mustri tegija ju tehtut enamasti ei näe, aga ega

tea, ehk ei ole see ka üldse eesmärgiks. Tahtmatud mustrid on aga kõik loodusmustrid nii maal kui vees.

Ka meie neli aastaega mängivad ült pildistamisel palju kaasa, või siis üldse mitte. Näiteks novembri lõpus ja pilves ilmaga ei ole küll suuremat mõtet midagi ült pildistada – värvide vaesus mõjub nukralt ja ei anna pildile elu. Samas, üks domineeriv värv, kas või värskel lumi koos värskete jälgedega (olgu siis loomade või autode jäljed) ja eriti veel tuisuvaalud on ühed inspireerivad asjad õhust pildistamisel üldse.

Rääkimata sügisest kogu oma värvi-

külluses. Ja vahel teeb pildi huvitavaks, et seal “on midagi”, aga teinekord on pilt just seetõttu huvitav, et seal “oli midagi”, aga sellest on jäänud jäljed (nt heinapallid nii suvel kui talvel). Sellel Eesti tiirul oli, nagu meie suveilmadel puhul ikka, rannikul pilvi vähem ja seetõttu ei olnud tumedaid ja häirivaid varje ka maapinnal, kuid sisemaal oli pilverünki rohkem ja nähtavus pisut halvem.

Inimfaktor maastikus

Mis ikka ja jälle ahaa-efekti tekitavad, on niinimetatud suured kujundid: kas kandiline metsatukk (metsakant) keset põldu või siis ruudukujuline lagendik keset suurt laant. Või meeletult suur hüüumärk keset põldu (nägin sellist kunagi Järva-Jaani kandis) või suured ringjad vormid meie põldudel olevate kivikuhilate ümber.

Inimese käsi on ülalt väga kaugele ära tunda ja igasugune korrapära (või siis selle täielik puudumine) hakkab esimesena silma. Inimest ennast on ka tore ülalt pildistada – üldiselt kipub ta lehitama ja mina seepeale pildistama. Kuid paar aastat tagasi ülalt Tallinna sügisjooksu pildistades tundus küll

mõnel hetkel, et linnas on vist mäss lahti läinud – liiklus seisab ja massid jooksevad Estonia teatri juurest Ruskalka suunas.

Kuigi siinolevad pildid on “vaiksed”, on pildi tegemise hetkel müra omajagu. See on vastuoluline, kuid midagi pole parata. Ükskord pühapäevase raba kohal, nähes all mööda laudteed käivaid loodusesõpru, oli küll mõttes palve, et kui lülitaks õige mootori välja – teised tulid ju loodust nautima! Õnneks on see kõik muidugi lühiajaline ega ole linnainimestele võõras.

Ka Ida-Virumaa tööstusmaastikud on midagi sellist, mille kohal lennates tajud end putukana suurte aedade kohal. Jah, sealkandis jäävad silma ka kõikisugu värvitoonides basseinid, millesse võib küll sulpsata, kuid kust enam välja ei tulda.

Elu traageliidid

Üks on kindel – kõrgemalt näeb kaugemale. Ja kõrgemalt näeb ka sügavamale, näeb neid niidistikke, mis meid ühendavad – olgu selleks siis teed, jõed või läbi metsade tõmmatud sirged elektriliinid.

Mis puudutab aga tiiru ümber Eesti,

siis ootab sellelt saadud pildimaterjal veel oma aega.

Kokkuvõtteks – tegelen Eestimaa ülalt pildistamisega juba seitsmendat aastat ja selle aja jooksul pole toimunud ühtki teisega võrreldavat lendu, kõik on olnud erilised ja meeldejäädavad sündmused.

Andres Tartol (1975) on olnud kaks personaalnäitust, Eesti postkastidest (“Kast ja post ehk Eesti postkast”, 2003) ja vanematest Eesti peeglitest nende keskonnas (“Päevinäinud peeglid”, 2007). Ta on välja andnud aerofotoraamatu “Eestimaa 1000 jala pealt”, vt www.taevapiltnik.ee ja www.taevapiltnik.ee/blog.

Valgusest kõnekamad varjud. Golf.

Canoniga kruisile!

Ostes Canoni fotoka
Overallist, saad kingiks
Viking Line'i kruisi
kahele Helsingisse.

Canon on parim reisikaaslane!

you can

Pakkumine kehtib kõigile Canoni kompaktkameratele,
hinnaga alates 2 900 EEK. Kampaania kestab 31. juulini.

Canon

Muhumaalt kadakate keskelt leidis Ingrid Randlaht tükikese ürgset Eesti loodust ja kultuuri-pärandit. Sajad hobused elavad siin oma segamatut elu.

Tihuse

– eesti hobuse pelgupaik

Tekst **INGRID RANDLAHT**, pildid **AGO RUUS**

Need ei ole aga sugugi lihtsalt hobused. Need on eesti hobused. Just niisama kaua, kui oleme ise siin maal elanud, on olnud meiega koos ka meie hobune. See väike hobune on etendanud kesket rolli meie maa ja rahva jaoks. Niisama suur roll on tal nüüd maailma hobuste geneetilise mitmekesisuse säilitamises.

Värviline hobune

Eesti hobune, keda on kutsutud ka klepperiks, on siinsetes metsades elanud sajandeid. Teda usutakse olevat suguluses teiste põhja-metsahobustega. Sellisel hulgal ja ristavast aretusest suuremalt puutumata on säilinud vaid eesti hobune. Vähenegi segunemine teiste tõugudega on andnud eesti hobusele värvi selle otseses mõttes. Juhuslikult eesti hobuste karja peale sattuv inimene on alati hämmelduses. Seltskond on nii kirev, et esialgu võiks seda pidada pigem pildiraamatu leheküljeks või lõiguks muinasjutufilmist. Kuid see on täiesti ilmsi, neis karjades

on hobuseid kollasest siniseni ja valgest mustani.

Looduse pärisosa

Eesti hobune on olnud siin nii kaua, et ka loodus ei suuda enam ilma temata toime tulla. Looduslikule mitmekesisusele hindamatu väärtusega rannaniidud kasvavad ilma sobiva karjatamiseta kinni.

Eesti hobune on üks neist vähestest, kes on loodud aasta ringi neil aladel toime tulema ja niitusid kinnikasvamisest hoidma. Need alad on koduks tuhandetele lindudele ja muudele elusolenditele. Rannaniitude taimestik on uskumatult rikkalik. Selle on toonud kaasa sajanditepikkune sümbioos, mille üheks osaliseks on eesti hobune. Ometigi oli inimese rumaluse tagajärjel see meie looduse pärisosa ehk eesti hobune veel viieteist aastat tagasi hävimisohus. Üks neist, kes tema tähendust mõistsid ja tema eksistentsi eest võitlema asusid, oli Martin Kivisoo.

Muhumaa loodus sai tagasi oma

pärisosa. Neil, kes soovivad teada enamat meie oma hobusest ja tema kodupaigast ning rollist Eesti ajaloos, tuleb võtta jalge alla tee Tihusele.

Tihusel hoitakse pärandit ja loodust

Tihuse talu Muhumaal on koht, kus peetakse lugu vanadest traditsioonidest ja austatakse loodust. Tihuse on koduks pea kolmesajale hobusele. Neist suurem osa on eesti hobused. Hobuste kanda on siin väga palju. Võib öelda, et Muhumaa ei hingaks ilma nendeta. Sajad hobused hoiavad korras kadastikke ja rannaniite rannikul ning laidudel.

Samas teenivad kaheksakümmend hobust talule leiva ja loomade ninasise – need truud olevused töötavad turismihobustena. Nende seljast ja nende taha rakendatud kaarikutelt näidatakse huvitatuile Muhumaa loodust ja kultuuripärandit.

Siin on, mida uudistada – rikkalik ja vahelduv loodus, kaunid laiud. Muhu-

maa on ka huvitava kultuurilooa, siin on vanad pühapaigad, ohvrikivid, linnus, mõisad ja kirikud. Muhu kirik on ehitatud juba aastal 1267. Hobusega matkates kaob ajataju ja tekib kummaline loodusega ühtekuulumise tunne. Eriilistele hobusehuvilistele antakse võimalus sõita vaatama vaba karjalu Võilaiul.

See on koht, kus sadakond noort hobust varsapõlve naudivad ning samas looduse sümbioosis tähendusliku rolli mängivad. Sellist pilti vabade hobusekarjadega näeb Euroopas vaid harva. Naaberriikide hobuseuurijadki käivad just siin vabade hobuste käitumist jälgimas ja ülestähendusi tegemas.

Muhu Martin

Nii kutsutakse Tihuse peremeest Martin Kivisood. Kui Martin midagi oma kodukandist rääkima hakkab, siis tundub loodus teda justkui mõistvat ja ajalugu tänapäevaks muutuvat. Ta tead ja tunneb. Mind üldse ei üllataks,

kui haldjate olemasolu muutub matkajale sama iseenesestmõistetavaks kui Martinile. Loodus ju elab ja hingab. Muuhulgas juhtis ta 14 aastat Koguva külamuuseumi. Pole vist sündmust, mille jälile ta saanud poleks ja mille kohta kõiki pisiasju ei teaks.

Nüüd juhivad Martin turismigruppe Muhumaa radadel ja süstitab kõigisse arusaamist ja austust looduse vastu ning juurte mõistmist. Neil paigul ongi oma maagia ning keegi hobus-

Muhumaal Kärla siniseks kutsutav hobune on tõeline pilgupüüdja.

tega Muhumaal matkanuist ei ole vist kunagi öelnud, et ta ei tundud midagi erilist.

Keegi ei sünni sadulasse

Hobustega liikumine on eriline. Mõeldes sadulas või kaarikus istudes sellele, et veel sada viiskümmend aastat tagasi tehti kõik sõidud just nii, tekib tõsine aupaklikkus nende loomade ja omade esivanemate vastu. Kuid ei siis ega nüüd ole keegi sadulasse sünninud. Kui matkama minemise ainus takistus näib olevat ratsutamisoskuse puudumine või hobusekartus, siis Tihusel leiab rohtu ka nende vastu. Kes kohe üldse hobuse selga istuda ei söanda, võetakse kaariku või ree peale.

Tänavusest aastast liiguvad Muhumaal ka uhked uued kahehobusekaarikud. Nende peale mahub vähemalt pool tosinat matkajat. Neile, kes tahaks, aga ei tea, kas välja tuleb, antakse võimalus küll hobuse selga istuda,

kuid olla juhitud. Nii pole karta, et hobune omatahtsi uitama läheks.

Viiekümnekesi matkale

Neile, kes ongi justkui sadulasse sünninud või siis ratsutamisoskuse kusaagil omandanud, jagub eriilmelisi ja sobiva loomuga hobuseid küllaga. Ühele matkale mahub kaasa kuni viiskümmend inimest. Eesti hobune on olnud amusest ajast alati ka tööloom ja täidab oma ülesannet südilt. Vaba hobusena on tal iseseisvalt toimetulemiseks olnud vaja pisut taiplikumat meelt.

Seega võib ennast hobuste koduradadel täielikult nende hoolde usaldada. Hobune teab täpselt, kust pääseb läbi ja kuhu tasub astuda. Need omad hobused väärivad tutvumist ja laiemat tuntuust. Me ei oleks need, kes me oleme, kui ei oleks olemas me hobust.

Estraveller tänab koostöö eest ajakirja Oma Hobu ja soovib seda suurepärrast väljaannet oma lugejatelegi.

Matkamarsruudid

- **Muinaskultuuri õpperada** kolm tundi, maagiline seitsme tee rist ja soovikivile koputamine. Kivivana seljast liulaskmine kui ohvriand. Püssina panga vanamees ja muinaseestlaste peretraditsioonid. Püssina ja Rannaniidi 430 miljonit aastat vanad korallkaljud.
- **Koguva muuseumküla** – 105 taluarhitektuurimälestist
- **Pädaste mõis**
- **Muhu sisemaa pangad** ja 1267. aastal ehitatud **Muhu kiriku seinamaalingud**.
- **Üügu pangad** – 5000 a tagasi moodustunud lainemurrutuskulpad (koopad), Kitsekamber ja Sokutuba.
- Ratsamatk **noorhobuste karjamaale Võilaiul** ning **Esimese maailmasõja patareide** külastus Võikülas.
- **Turismitalu lähiümbrus** – Hellamaa apostlik-õigeusu kirik, surnuaed ja mustikamets.
- **Muhu linnus** – ehitatud 1180.–1227. a.
- **Kautliku pank** ja **Muhu raba**.
- **Esimese maailmasõja patareid** Võikülas, **Võlla tammik** ja **Kuivastu mõisa varemed**.

WWW.TIHUSE.EE

KAUAOODATUD UUDIS

ix35 SÜDA JA MÕISTUS. ILU JA VÕIMSUS. ÜHESKOOS.

Uues ix35 on ühendatud emotsioonid ja ratsionaalsus. Voolujooneline disain paitab silma. Põnevad detailid varustuses, mugav sõitjateruum ning avar pagasiruum lausa meelitavad ette võtma pikemat seiklust. Uuendatud võimsad mootorid pakuvad suurepärase sõiduelamuse. Kuula oma südant ja usalda mõistust ning tule proovisõidule uue Hyundai ix35-ga.

ix35 4WD alates 319 900.-

Keskmine kombineeritud kütusekulu 5,7 – 8,2 l/100 km ja CO₂ heitmed 149 – 195 g/km

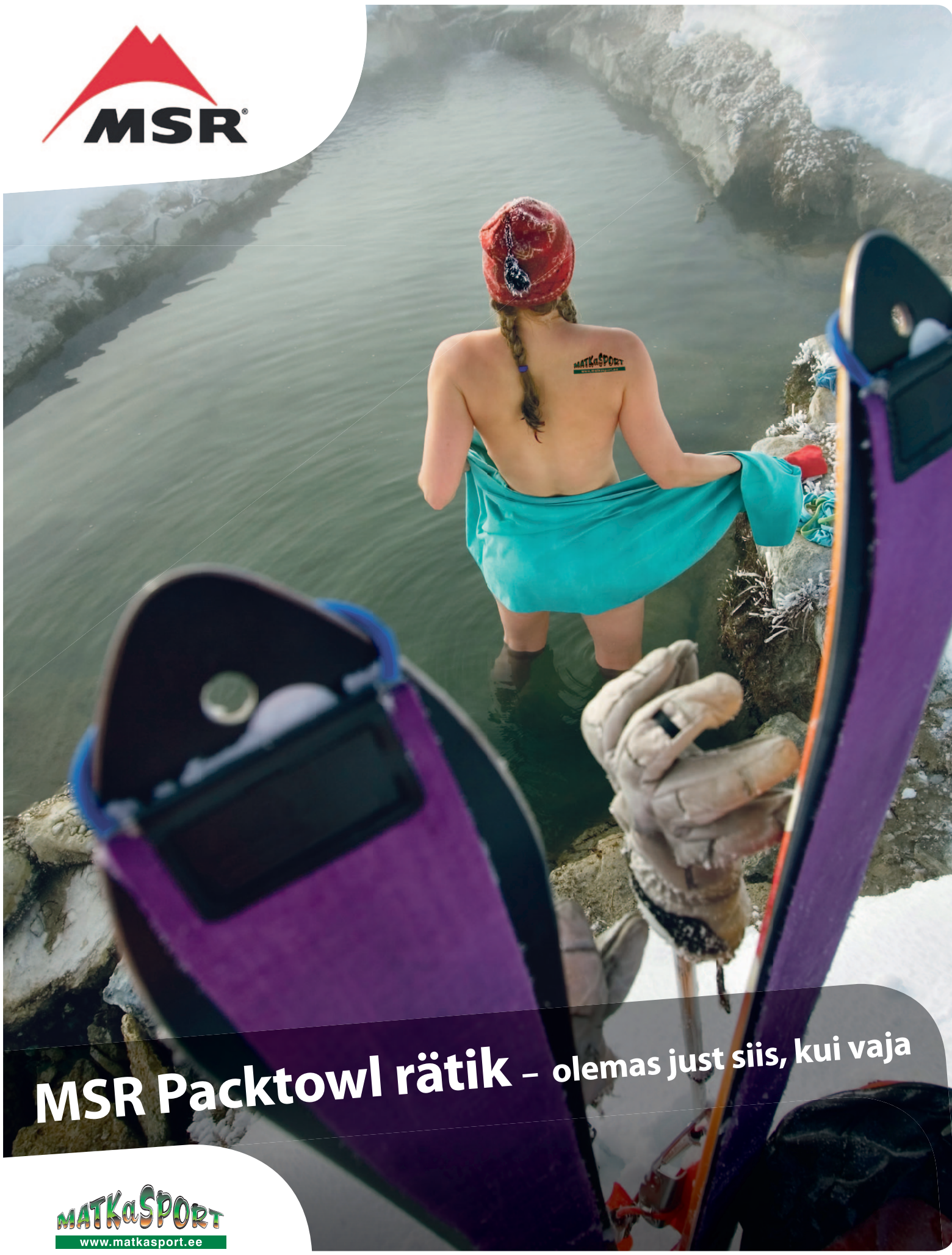
www.hyundai.ee

AMSERV AMSERV TÄHESAJU, Tähesaju tee 14, Tallinn, tel. 620 0940; **AMSERV PÄRNU**, Tallinna mnt 89a, Pärnu, tel. 445 5735; **UUS! AMSERV TURU**, Ringtee 32, Tartu, tel. 730 0673; **HYUNDAI ESINDUS JÕHVIS**, Rakvere 19, tel. 335 9740; www.amserv.ee

TOPAUTO

TALLINN, Sõpruse pst. 18c, tel. 667 5511; **TARTU**, Ilmatsalu 28, tel. 742 4677; **KURESSAARE**, Kihelkonna mnt. 8a, tel. 452 4334; **VILJANDI**, Suur-Kaare 69, tel. 444 8866; **HAAPSALU**, Tallinna mnt.78, tel. 472 4010; **RAKVERE**, Narva 23c, tel. 327 0903; **NARVA**, Keresse 40g, tel. 356 9333; www.topauto.ee

MSR Packtowl rätik – olemas just siis, kui vaja

Tekst ja pildid **SILVIA PÄRMANN**

Plaan A

Romantiliseks puhkuseks sobivaid kohti silme eest läbi lastes, siis kõrvale heites ja lõpuks lootust kaotades midagi uut ja enneolematut leida, saab selgeks, et kõigi nende kohutavalt originaalsete ja alternatiivsete mõtete kõrval on algusest peale olnud parim ikkagi plaan A. A nagu Ammende. Ammende villa näeb terve talve kestnud värskenduskuuri järel välja vanem kui kunagi varem. Ja parem kui kunagi varem. Ka hinnatase pole enam nii rõhutatult elitaarne.

Eesti üks kauneimaid villasid naudib vananemist. Juugendvilla sviidid said talvel uue ja oma sünniajastule omasema näo, kunagises suurkaupmehe elamus on mitu aastat kestnud töö tulemusena praeguseks puudu vaid mõni üksik möödunud sajandi algusest pärinev detail, mille puudumist vaid tõeline juugendifänn märgata oskab.

Noor ja roheline on Ammendes vaid väike ürdipeenar – ilmselt iga koka unistus – peakokk Marko Lumera köögiakna all. Ehkki suvist värsket ja kergelt menüüd koostades pole ta fantaasialendu tagasi hoidnud, ladudes julgelt teineteise otsa näiteks rabarberikange ja hanemaksa, vaatab Marko

oma ürdi- ja köögiviljaia laiendamisevõimalustele üsna kitsastes raamides.

Kui ta tahaks ise ka rabarberi, salatilehed ja näiteks peedi kasvatada oma imelise *rucola*-peedisalatiga jaoks, peaks Ammende aia põlispuude alla muruplatsi asemel olema tema peenramaa. Sellest oleks kahju isegi kokal, nii et Marko tegutseb rohkem köögis kui aias ning Ammendes saab suvisel ajal pildada pikniku ikkagi purskkaevu ääres murul, mitte kapsapeenarde vahel.

Dekadentlikud suved

Purskkaev ja selle ääres murul koledates kleitides patseerivad vene proud on asjad, mis mulle lapsepõlve Pärnu suvedest kõige kaunimana on

Kontserdisuvi Ammende villa aias

14. juulil kell 20. Lahked laulud: ühel laval kohtuvad Riho Sibul, Rakvere trubaduur Bonzo ja Tartu multiinstrumentalist Alari "Päss" Piispea. Need kolm karismaatilist ja ühise vereringega muusikut liidavad oma meeled ja anded, et esitada publikule nii mõnigi armastusväärne ja lahke laul. Suuremalt jaolt esitusele tulevatest lauludest on muusikute enda sulest ja üsna värsked, samas ei peeta paljaks meenutada ka oma varasemat loomingu.

5. augustil kell 19 Suveõhtu romantika: Tanja Mihhailova (laul), Lauri Liiv (laul), Alen Veziko (laul ja kitarr) ning Olav Ehala (klaver). Suviselt kergel ja pisut nostalgilis-romantilise atmosfääriga kontserdil kõlab paremik eesti filmi- ja teatrimuusikast. Kõlavad lood juba legendaarseteks saanud filmidest nagu näiteks "Viimne reliikvia", "Nukitsamees", "Need vanad armastuskirjad" või "Don Juan Tallinnas" ja eesti teatrimuusika kullafondist nagu näiteks "Georg", "Kaotajad", "Romeo ja Julia", "Ainult unistus", "Burattino", "Pipi Pikksukk" ja paljudest teistest armastatud lavalugudest ning filmidest.

meelde jäänud (mitte siis kleitide pärast). Päikesest põlenud ja sääskedest söödud röövlilapsi meenutav kamp ei olnud tollase sanatooriumi õuel kindlasti mitte teretunud, nii et minu lapsepõlvemäletus Ammendest on pisut kättesaamatu ja võretatud, nagu see läbi kõrge aia paistis. Peab tunnistama, et vanemaks saamine on tõesti meeldiv: dekadentlikud Pärnu suved võivad jätkuda aias sees.

Ammende villast ideaalsemat kohta nende veetmiseks on lihtsalt raske leida. Terrassile avaneva Salongikohviku suvine lõunamenüü salatite, pastade ja kookidega on hea vabandus ranna- ja kesklinnamelust kõrvale tõmbuda. Või siis pärnakatele keset tööpäeva minipuhkuseks hetk leida. Mõttel suveõhtul kõlab aias muusika, nagu see ilmselt oli kombeks juba Hermann Leopold Ammende aegadel.

Õhtusöögiks Ammende restoranis pakub Marko loodud suvine *à la carte* menüü kõike, mis villapuhkusega seondub sinimerekarpidega ravioliidest küpsetatud tuvini.

Päikeseloojangud lossitornis

Õhtueinet saab nautida ka privaat-selt villa lossitornis, mis on päikeseloojangutel olnud tunnistajaks rohkematele abieluettepanekutele kui ükski teine koht Eestis.

Päikeseloojangutega on hetkel küll väike probleem. Need toimuvad nimelt liiga hilja. Pikkadel suve alguspäevadel peab kõige romantilisemat hetke ootama piinavalt kaua. Ammede villa mõistagi tegeleb ka selle väikese viimase puuduse kõrvaldamisega ja hiljemalt augustis peaks päike loojuma juba õhtusöögiks sobival kellaajal.

Praetud hanemaks trühlvillu, rabarberi ja röstitud meesaia.

Estraveli Kuldkaardiga soodsam kuni 20.08.2010!

THULE
SWEDEN

Estraveli Kuldkaardi soodustusega ostu puhul ei kehti püsikliendisoodustused!

Thule jalgrattahoidja ProRide 591

Elegantsem, mugavam ja turvalisem jalgrattahoidja. Eri rattasuuruste jaoks kohandatavad kiirvabastusrihmad ning jalgratta lukustusvõimalus. Sobib kuni 20 kg raskustele ratastele.

Soodushind Estraveli
Kuldkaardi esitamisel:
Tavahind: 1790.-

1611.-

Thule katuseboks Atlantis 780

Elegantne aerodünaamiline välimus ning nutikalt ruumikas sisu. Vähem vibratsiooni ja tuulemüra, Power-Grip süsteem kiireks paigalduseks. Avaneb mõlemalt küljelt, lukustatav.

Soodushind Estraveli
Kuldkaardi esitamisel:
Tavahind: 7990.-

7191.-

Thule süstahoidja Hull-a-Port Pro 837

Praktiline, ruumisäästlikult disainitud ja läbimõeldud kinnitussüsteemiga süstahoidja. Kaitseb transportimisel süsta ja autot kriimustuste eest.

Soodushind Estraveli
Kuldkaardi esitamisel:
Tavahind: 2250.-

2025.-

Thule EuroWay G2 – 921/923

Kallutatav, ülikerge ning praktilise kokkuklapitava konstruktsiooniga jalgrattahoidja haakekonksule.

Soodushind Estraveli
Kuldkaardi esitamisel:
Tavahind: 5690.-

5121.-
Euroway 921

Soodushind Estraveli
Kuldkaardi esitamisel:
Tavahind: 6990.-

6291.-
Euroway 923

Gurmeepuhkus Lõuna-Eesti järvede ääres

Möödas on ajad, kus inimese moodi süüa sai vaid Tallinnas. Silvia Pärmani arvates on tänane gurmeemeka hoopis Pühajärve ümbruses, tõestuseks Pühajärve restoran ja Tammuri talurestoran.

Peaks talle vist vähem süüa andma. Tammuri talu peremees Erki Saar vaatas hindava pilguga koduõuelt järve poole tuiskavat Viltssusi, koera, kes nägi välja just selline, nagu ühe Eesti parima restorani omaniku ja peakoka koer välja nägema peab – ilus, õnnelik ja kaugeltki mitte nälginud.

Täpselt 24 tundi varem oli mind ennast sama hindava pilguga mõotnud mu ema ja teatanud: “Sa näed ausalt öeldes ikka jube halb välja, söö ometi rohkem.” (Kuidas sai küll sellises maailmas sündida müüt, et oma lapsed ja lemmikloomad tunduvad alati ilusad!?)

Järgnev Pühajärve-äärsetes restoranides veedetud ööpäev oli siiski nii hästi mõjunud, et vähemalt koeraga kõrvuti seistes ei olnud mina see, kes silma riivas.

Legendi comeback

Müüt Pühajärve ümbrusest kui Eesti oma gurmeemekast pidas selles maailmas seega veel paika. Kui järve ühel kaldal asuv Pühajärve Spa & Puhkekeskus sel kevadel esimese Eesti mahetoitlustajana tunnustatud sai, tundus see juba aastaid kodumaiste tootjate ja ökotoodetega flirtinud restorani käekäigule loogiline jätk.

Samas majas asuv Tornikohvik premeeris külalisi jätkuvalt võimalu-

sega kitsast treppi mööda üles joostes kaotatud kalorid kiiresti tagasi saada luksuslikku koogivalikut nautides, samal ajal kui kohvikusse roninud kaalujälgijad said silmadega õgida järvele avanevat tervislikku vaadet.

Kui ka teisel kaldal GMP Clubhoteli tulekuga legendaarse Pühajärve restorani miljardivaatega terrassile mööblit ja päiksevarje tassima hakati, sai nädalalõpureisi siht otsustatud.

Ehkki legendid ei räägi kaldapealsetesse maastikku ideaalselt paigutatud restoranist järvele avanevatest lumivatest vaadetest – ja vastupidi – ega toidust. Pigem pöörastest suvedest, millele andsid enam vürtsi halb vein ja head peod kui kokkade saavutused.

Vaated, maitseed, hääled

Nüüd toit nii lihtsalt meelest ei lähe. Pühajärve restorani uus elu keerleb siiski köögi ümber.

Varastel öötundidel, kui kokad Maanu Tafenau ja Laura Sepp olid juba

köögis tuled kustutanud ja pimedusse kadunud, lõppenud õhtusöök algas tegelikult hilise lõunana. Esmakohtumisel grillitud kitsejuustu ja viigimarjadega salatiga sai kiiresti selgeks, et sealt terrassilt lahkumisega ei ole põhjust kiirustada.

See polnud veel menüü tegelik staar – igas menüüs ju on oma tähed –,

Pühajärvel on selleks pähklimaitseline sea sisefilee varras ahjukartuli ja metsaseene kastmega. Kui sead aimaks, kui kaunid nad järveäärsel terrassil ahjukartulitel puhates välja näevad, oleks enne vardasse minekut kisa kindlasti palju vähem.

Pühajärve koha, mis minu pilgu kinni püüdis, sidus järvega paraku vaid nimi...aga see sai maitsele ainult head teha.

Aga kõige ilusam hetk oli siis veel ees – kui sooja šokolaadikoogi seest voolas välja kuum sametine šokolaadijõgi ja pokaali külm valge vein. Terrassilt avanev vaade kaotas tundideks igasuguse tähtsuse, ei tea küll, miks...

Võib ju unistada, et mees tuleb töölt otse koju, kui talle sealihä pakkuda. Tegelikult läheb mees ikkagi Pühajärve restorani pähklimaitselist sea sisefilee varrast sööma.

Grilliõhtu Pühajärve moodi: grillitud kitsejuustu salat viigimarjaga.

Elegantne uuestisünd

Ehkki see on legendile vastavalt tõesti kaunis. Vaade järvelt ei ole enam küll nii armsalt naiivne, nagu ehk vanad inimesed ja fotod mäletavad. Uuestisünd on elegantsem, säravvalgem, väljapeetum. Inimestel on ruumi ja aega, nii et keegi ei pea alandatud ootama vaba lauda ja siis veel terve igaviku seda ülistatud toitu; nii kaua, et sööjad saalis ja kokad köögis jõuaks minna kurjaks ja inetuks ja nende sünnimärkidest hakata kasvama karvad.

Esimestel suveõhtutel ümbristes rahulikku restorani pehme pimedus ja häälekad järvelinnud ei andnud kõlaritest kostvatele lauljatele ühtegi tõsiseltvõetavat võimalust. Kujutasin sama

Moderne talutoit: praetud mets-sea süda ja põhjapõdra maks küpsetatud kirsstomatite, köögi-viljavormi ja hautatud sibulatega.

kohta ette mõnel juulikuu öhtul, kui terrass särab ja sumiseb ning üle restorani, üle järve, üle kõrgeks kasvanud rohuga küngaste, kostab muusika.

Kui meeldib vaikus...

... siis Pühajärvest mõne kilomeetri kauguselt, Tammuri talurestorani terrassilt ei koli mõnus vaikus kunagi

kuhugi. Vanasse aita ehitatud restorani uksealust Pühajärve poole sirutuva terrassiga võrrelda on võib-olla (kerge) liialdus, nagu ka talu ümber puid ja pilvi peegeldavad tiigid järvedeks ülen-dada. Aga selles talus ja köögis mõel-daksegi suuremalt kui ükskõik millisel terrassil ükskõik millise järve ääres.

Erki Saar võiks restorani edukalt pidada ka näiteks Como või Tahoe kaldal. Õnneks ta tahab seda teha oma talus tiigi ääres. Tema jaoks ei tundu eksisteerivat mingid piirid. Erki on korraga taluperemees, restorani juhataja, *chef de cuisine* ja sommeljee. Ta võib ühel öhtul serveerida metssea südant, hanemaksaterrini või brülee-creemi granaatõunaseemnetest padjal ning järgmisel räimi või kilu – ja see on ikka lihtsalt väga hea ja väga ilus.

Kinnismõteteta köök

Kosmopoliitne restoran on samas ka eestimaine: taldrikul võib ka öitseda nurmenukk, öhtu võib lõpetada talus pudelisse villitud marjaliköör ja nende vahel lauale jõuda midagi Tammuri õunapuudelt. Kunagi ehk ka Erki istutatud aprikoosipuult, mida seni on maitsta saanud vaid jänesed, kes selle kallal talvel maiustamas käisid.

Aga Tammuri aprikoosipuu elas Ees-ti talve üle, nagu poleks asukoht põh-jamaises kauges maanurgas ka tema

jaoks tähtis. Jänes elas ka. Kahju, see oleks maitsev kättemaks võinud olla.

Kõik ise kasvatada, kinni püüda või vähemalt Eestist osta ei ole Erki jaoks kinnisidee, ehkki talurestoranilt nendes piirides püsimist vahel oodatakse. Tema mõte on oma restoranis hästi süüa teha.

Erki, sel hetkel rääkis temas juba rohkem peakokk kui taluperemees, murdis möödaminnes helerohelise kuusekasvu ja keerutas seda sõrmede vahel: “Sellest saaks ka kindlasti mida-gi teha, näiteks võid...”

Ta toetas end ainsale piiravale asjale, mis Tammuris paistis olevat – hoovi ümbritsevale aiale –, ja vaatas, kuidas mu saatusekaaslase sabaots rõõmsalt kareldes tiigile lähenes, kus viimased silmapiirilt algava kõrge võilillemere öied varbaga vett katsusid “...aga ega see maitsev ei oleks.”

Nagu ka võililled, mis, olgem ausad, on ikkagi umbrohi, mitte toit. Maa-ilmas on ometigi nii palju häid asju, millest süüa teha ja mida kullerid on valmis ükskõik kust Tammuri tallu kohale tooma.

“Seal on madal okastraat, sa ei ma-hu,” hoiatasin Viltssusi, kes meie var-vaste juures aia alt läbi pugema hakkas.

“Ega ta nüüd nii paks ka ei ole,” poetas Erki. Maaailma asjad olid Lõu-na-Eesti järvede ääres siiski väga hästi paigas.

Kõhuorja reisijuht Pühajärve ümbruses

Tammuri talurestoran

www.tammuri.ee

Öhtu- või lõunasöök tuleb vähemalt paar päeva ette kokku leppida, suvel isegi pikemalt.

Pühajärve restoran

www.clubhotel.ee

Avatud: P-N 12.00-22.00

R-L 12.00-24.00

Pühajärve Spa ja Puhkekeskuse restoran

www.pyhajarve.com

Avatud: R-L 19.00-24.00

Vanasti hoiti Tammuri aidas oma tarbeks talu saadusi. Erki Saar otsustas seal hoida paari lauda ja tooli ning nii oma talu kui kaugemate maanurkade saadusi külalis-tele pakkuda. Väga hea otsus.

AAA...H, KUI LAHE!

Miks Mac?

Lihtne. Mac on lihtsam ja kasutajasõbralikum kui PC.

Viirusevaba. PC-le luuakse päevas 10-20 uut viirust. Mac-ile esineb viiruseid haruharva ja PC viirused Mac-i ei ohusta.

Loogiline. Mac-i keskkonnas on lihtne olla loov ja produktiivne olemata arvutiinsener.

Turvaline. Mac on internetis turvalisem kui PC.

Pikem eluiga. Investeering uude arvutisse on harvem kui tavalise PC puhul.

Kasutusväärtus. Mac on oma hinda väärt. Vahel võibolla kallim soetada, kuid kindlasti odavam omada ja kasutada.

Töökindel ja ühilduv. Apple on ainus suurfirma, mis toodab nii riistvara, tarkvara kui ka operatsioonisüsteemi.

Stiilne ja innovatiivne. Mac on alati teistest ees nii sisult kui vormilt.

Kaks ühes. Vajaduse korral saab Mac-is kasutada ka PC operatsioonisüsteemi.

Fännid. Mac-il on fännid ja PC-l kasutajad. Miks?

Kooli ja koju. Sinule ja su lastele.

Mac on lihtne ja probleemivaba. Sa oled ise produktiivsem ning lapsed (nii väikesed kui suured) suudavad teha asju, millest nad varem unistada ei osanud. Apple tooted muudavad maailma ning erinevate võimaluste tundma õppimine aitab teha õigeid otsuseid ja olla edukam.

Milline Mac Sinule?

Laua- või sülearvuti? MacBook või MacBook Pro? Valikuid on palju. Külasta meie salongi või tutvu toodetega IM Arvutid ja Apple kodulehel. Kindlasti leiame sinule parima lahenduse.

Palju kasulikku tarkvara.

Iga Maciga tuleb kaasa palju tarkvara. Mac OS X sisaldab tarkvara e-mailide haldamiseks, internetis surfamiseks, kalendrit, aadressraamatut ja palju muud. Loomulikult on iga Maciga kaasas iLife tarkvara, mis ühendab sinu pildid, muusika ja filmid võimaldades neid lihtsalt töödelda ja jagada. Dokumendihalduseks soovime iWork või Microsoft Office paketti. Juhul kui sa mingil põhjusel ei saa Windowsi kasutamisest loobuda, siis võimaldab Parallels Desktop tarkvara kasutada Windowsi ja Maci tarkvara samaaegselt.

Mängud ja meelelahutus

Macile valmistatakse palju mängu. IM Arvutid mängude valiku leiad meie internetipoest. Maci mängude kohta leiad lisainfot ja prooviversioone www.apple.com/games. Suhtlemiseks olulised Skype ja Microsoft Messenger töötavad ka Macis.

Lisaseadmed

Paljud sinu lisaseadmed juba töötavad Mac-iga ja sa saad neid

edasi kasutada. Kindlasti soovime soetada lisaks väline kõvaketas või Time Capsule, et regulaarselt teha turvakoopeid. Meil on erilised arvutikottide valik. Pakume erinevaid kõlareid nii iPodile kui arvutile. Lisaseadmete nimekiri on pikk ning täieneb pidevalt. Küsi meie salongidest ja vaata internetipoest.

Koolitus ja hooldus

IM Arvutid on Apple volitatud hooldus Eestis. Me oskame vastata sinu küsimustele ning suudame võimalike probleemide korral sind aidata. Olgugi, et Mac OS X on lihtne ja intuiitiivne võid sa meie salongis kokku leppida personaalse koolituse või konsultatsiooni ja registreeruda erinevatele kursustele.

Aitame sul otsustada

Tule külasta meie müügisalonge. Soovi korral võid kokku leppida personaalse tasuta konsultatsiooni sulle sobivas IM Arvutid müügisalongis ja Sinule sobival ajal. Me kuulame su ära ja aitame otsustada.

IM Arvutid müügisalong. Endla 69, Tallinn tel. 6105983 shop@imarvutid.ee E-R 9-18
IM Arvutid Solaris müügisalong. Estonia pst 9, tel. 6773951 solaris@imarvutid.ee E-P 10-21
IM Arvutid Tartu müügisalong. Küütri 3, Tartu tel. 7441440 tartu@imarvutid.ee E-R 10-18, L 10-15
iDeal Solutions. Narva mnt 7, Tallinn tel. 6601893 ideal@imarvutid.ee E-R 10-19, L 10-15

Kindlustunne ja meelerahu reisides

Suvi on puhkuste ja reisimise tippaeg. Võimalusi on palju ja eks igaüks valib ise, kui kauaks ja kuhu ta minna soovib, aga plaanimise juures ei tohi kindlasti unustada turvalisust ja reisiga kaasnevaid ohte. Kõiki juhtumeid ei saa vältida, kuid kindlustunnet lisab korralikult läbimõeldud reisikindlustuse olemasolu. Kordame põhilise tänavugi üle.

Tekst **IVIKA TORPEL**, Swedbank Varakindlustuse tegevdirektor

Reisikindlustuse olulisusest saame paraku aru alles siis, kui hullem on juhtunud. Hiljuti tundis nii mõnigi lennureisija Islandi vulkaani põhjustatud tuhapilve tõttu oma nahal, kui oluline on reisikindlustuse olemasolu ja millised nüansid võivad saada määravaks kahjuhüvitiste väljamaksmisel.

Reisikindlustust sõlmides on oluline tutvuda lepingu tingimustega ning saada aru, mis juhtumite korral on kindlustusest abi. Sageli suhtutakse pealiskaudselt nii lepingusse kui ka selle juurde kuuluvatesse tingimustesse.

Reisikindlustuse kehtivus

Tihtiilugu on kindlustuse kehtivusaeg reisikindlustuste puhul erinev ja oluline on vaadata, et kindlustus hakkaks kehtima juba enne reisi

algust ning et kõik vajalikud kaitsed oleksid lepingusse valitud. Sest kui te ise või mõni pereliige juhtub enne reisi haigestuma, kannab sellest tulenevad kulud kindlustus. Samuti saab see oluliseks, kui tekib probleem juba lennujaama jõudmisel enne lennu väljumist.

Pagasikindlustus

Pagasi väärtus sõltub reisi iseloomust ja reisija harjumustest. Enne kindlustuse sõlmimist mõelge läbi, mida teie reisipagas sisaldama hakkab ja kui suur on selle rahaline väärtus. Sellest tulenevalt saate hinnata, kui suure kattega pagasikindlustust vajate.

Teiseks uurige täpselt järele, kus pagas on kindlustatud, sest mõned firmad pakuvad pagasile kaitset vaid lendamisel, teistel juhtudel kehtib pagasikindlustus ka siis, kui pagasiga juhtub midagi hotellitoas, taksos või mujal reisiga seotud kohas. Selliselt saate olla kindel, et fotoaparaat, mis varastatakse näiteks vaatamisväärsusi külastades, hüvitatakse kodumaale jõudes.

Juhtumipõhine kindlustus

Reisikindlustuses on tavaliselt välja toodud, milliste juhtumite korral reisikindlustus kehtib ja millise summa ulatuses. Kuid oluline on ka järele uurida, kas ühe reisi puhul on hüvitissumma juhtumi- või reisipõhine. Selgituseks võib tuua ühe juhtumipõhise näite, et kui olete sõlminud reisirõrke kindlustuse summas 5000 krooni ja peaksite ühe reisi ajal kaks korda lennukist maha jääma, siis on võimalik saada mõlema juhtumi puhul hüvitiseks 5000 krooni ehk kokku 10 000 krooni.

Kui kindlustuskaitse on aga reisipõhine, võib kahest lennukist mahajäämise hüvitiseks saada kokku vaid 5000 krooni. Tihtilugu ei pöörata sellele asjaolule tähelepanu, ent kui reisija teeb puhkuse olles palju jätkulende, siis on juhtumipõhine kindlustus väga oluline.

Kindlustus ja krediitkaart ühes

Neile, kes reisivad palju, pakuvad pangad mitmete lisahüvedega kre-

diitkaarte. Tänapäevaks on Eesti turul esindatud kõik maailma suuremad kaardiorganisatsioonid – Mastercard, Visa ja American Express, mille Gold- ja Platinum-taseme kaartide juurde pakutakse sageli tasuta reisikindlustust; American Expressi Gold- ja Platinum-kaartide puhul ka tasuta reisiteenindust.

Sel juhul on reisiks vajalikud teenused kättesaadavad ühest kohast ja reisijal puudub vajadus teha lisakulutusi reisibüroole või reisikindlustuse sõlmimisele, samuti on paljudel juhtudel krediitkaart hädavajalik, kui soovite broneerida hotellituba või rentida autot.

Krediitkaartide juurde kuuluva reisikindlustuse puhul peab samuti lugema täpselt kindlustustingimusi, et mõista, mis juhtudel kindlustuskaitse kehtib ja kui suured on kindlustushüvitised.

Puhkusest saab tõeline puhkus siis, kui tunnete end turvaliselt ja kindlalt ning seda ka pärast reisi. Just selleks ongi reisikindlustus.

Eyjafjallajökulli vulkaanipurse röövis lennureisijate kindlustunde pikemaks ajaks. Pilt kurikuulsast vulkaanist 12. mail käesoleval aastal.

Tai Demokraatia Rahvaliit blokeerimas Bangkoki lennujaama 2008. aasta novembris.

Tuled ja tornid

Kaido Haagen on juba aastaid pildistanud tuletorne. Tänavu sai aja vältel kogutud materjal efektseks fotoraamatuks, mis pakub avastamisrõõmu ja vihjeid ka suvisele Eestimaa uudistajale. Kaido jutustab miks, millest ja kuidas see raamat tekkis.

Tekst ja pildid
KAIDO HAAGEN

Keri tuletorni põhjapoolne külg, kus sõna otseses mõttes paljastub selle unikaalse, kahe üksteise sees oleva silindriga konstruktsiooni omapära.

Värkesaared ja laiud võivad pakkuda avastamisrõõmu ka majakahvilistele, kuna tagasihoidlikumad tulepaagid ja päevamärgid pole nii laialdaselt tuntud. Malusi päevamärk.

sellest pildistamiskorrast ainult üks alasäriiga duplikaat. Täna sel päeval sellist kaadrit enam korrata ei õnnestu, kuna tookordne ENSV lipuku värviitud tuletorni ülemine osa on nüüdseks uue kuue saanud.

Tagasi tornide juurde

Kas oli saadud kogemus sedavõrd ehmatav või mis, aga järgmise tuletornipildi tegin alles aastal 1997, mil ühe ajakirja jaoks kolme kuulsat Hiiumaa tuletorni pildistasin. Seejärel lisandusid suuremad Saaremaa majakad ja mõned uhkemad tuletornid mandrilt. Mida aeg edasi, seda enam hakkasid huvi pakkuma ka tähtsate tuletornide vähemad vennad. Kuna eelnevat informatsiooni ja pildimaterjali oli napilt, siis oli kaardi järgi tuletornide jahti-

Ristna tuletorn. Üks kolmest, millega ka seestpoolt tutvuda saab.

Mis paneb ühe inimese konda-ma mööda rannikut ja väike-saari ning pildistama kõikvõimalikke meremärke? Eriti veel sellise, kes sündinud kuival keskmaal, kus tähtsaimaks kohalikuks jõeks vööni oja ja lähima järveni rohkem kui paarkümmend kilomeetrit. Või just sinna ongi koer maetud? Lapsepõlves kogetud ääretu avaruse tunne mere äärde sattudes ja samas kartus eksimise ees, kas peaks tuletornide pildistamine sellele teemale joone alla tõmbama? Ei tea, igatahes on mul detailselt mees, kuidas esimest korda majakat pildistasin.

Karmivõitu algus

Üheksakümnendate alguses jõudis kuidagi minuni tollase NSVLi hüdrolaia teenistuse tellimus pildistada Tallinna madala tuletorni. Kuna vaja oli kvaliteetset slaidi, oli selle eelduseks hea ilm. Minule kui põlisele maarotile, kes õrna meretuule hõngu Tallinnas ainult paari aasta jagu nuusutanud, oli hea pildistamisilma sünonüümiks päikesepaiste. Meetrit-sekunditest ja pallidest ei teadnud ma midagi. Nii helistasingi kontaktisikuks antud puksiir-laeva kaptenile ja avaldasin soovi ühel päikselisel pärastrõunal merele minna.

Sadamas vaatas kapten mulle kuidagi kahtlaselt pikalt otsa ja küsis, kas ma olen oma soovis ikka kindel. Mina vastu, et ilm on ju ilus – päike paistab. Kuni Naissaareni oli kõik normaalne, seal edasi aga hakkas meri korralikku tantsu lööma ja tema partneriks sai puksiir, mille kaptenisillalt ma ohtu aimamata merd imetlesin. Sihtmärgile lähenedes oli vaja alt kajutist aparaat tuua ja see töökorda seada. Sellele kulunud paari minuti jooksul keerati mul sisikond nii segi, et kajakate toitmisest jäi puuduvaid vaid üks väike vale liigutus. Aga hullem oli veel ees. Kapteni küsimusele, millisest küljest ma pildistada tahan, vastasin pahaaimamatult, et teeme paar tiiru ümber majaka ja küll ma siis õige nurga leian. Kaptenisilla rõdult leidsin sobiva posti, millele kaamera toetada ja mille ümber sain enda vettesulpsamise vältimiseks käed-jalad põimida. Tugevas lainetuses suhteliselt väikese pöörderaadiusega ringe tehes tundus ajuti, et horisont jookseb kaadri diagonaali mööda nurgast nurka (laifilmikaamera Kiev 88C formaat on 6x6cm). Tagasitee möödus klaasistunud pilgul horisonti vaadates ja lootes, et ehk jääb fotograafide mark seekord täis tegemata. Kahjuks jäi mulle endale

Tallinna madala tuletorn ENSV lipu kujutisega ja tänastes värvides.

maailmas saja kaunima hulka. Siinkohal väike täpsustus. Selleks et juhtida tähelepanu maailma eri paigus asuvatele arhitektuuriliselt ja kultuuriliselt olulistele tuletornidele ja nende säilitamise ning kaitsmise vajadusele, algatas rahvusvaheline organisatsioon IALA projekti "100+". Selle tulemusena valmis 1998. aastal raamat, milles on esitletud enam kui 125 tähelepanuväärseimat tuletorni kogu maailmast. Kuigi piiriks oli maksimaalselt viis majakat igast riigist, on raamatus esindatud kuus Eesti tuletorni: Kõpu, Pakri, Tahkuna, Keri, Ruhnu ja Suurupi alumine. Viimane küll ilma selgitava tekstita, ainult fotodega. Aga Keri juurde tagasi tulles peaks vaatama kindlasti ka selle tuletorni põhjapoolset külge ning mõtlema, miks see nii on läinud ja mida annaks ära teha, enne kui on pöördumatult hilja.

Palun üles!

Varasematel aegadel oli võimalik paljudesse tuletornidesse ka sisse kii-gata, tuli vaid majakavaht üles leida ja talle oma mure ära rääkida. Tehnika arengu tõttu on see elukutse aga peaaegu kadunud – Veeteede Ameti palgal on vaid kaks majakavahti, keda ametlikult tuletorni komandantideks nimetatakse. Kahjuks on tavakodanikul võimalik tänasel päeval ametlikult seestpoolt uudistada vaid kolme tuletorni. Selles vallas võiks riik jalad kõhu alt välja tõmmata ja midagi reaalselt ära teha. Kust veel, kui mitte torni tipust saab meile kõigile kuuluvat kaunist Eestimaad imetleda.

Kas uus kübar kuuekümnendaastase vanaproua ka kaunimaks teeb, on iga vaataja enda otsustada.

mises ka teatav annus hasarti – milline tagaotsitav tegelikult välja näeb. Teades, et iga meremärgi juurde viib tee (see on ju vajalik olnud nii ehituseks kui jooksvaks hoolduseks), on tegelikult võimalik kõik nad ka ainult kaardi järgi üles leida. Nüüd, kus GPS-funktsioon ka paljudel telefonidel olemas, on asi muidugi palju lihtsam, sisesta vaid koordinaadid ja tee! Millises seisus torn on, jääb ikkagi üllatuseks.

Tornid muutuvad ja asenduvad

Näiteks kas värv on punane või haleroosa, sõltub sellest, millal torni viimati värviti. Mitu torni on seetõttu ümber ehitatud, et nad üha kõrgemaks kasvavate puude tagant välja paistaks. Lisaks lihtsalt registrist kustutamisele on tänaseks minu pildistatud mere-märkidest füüsiliselt likvideeritud või sajabrotsendiliselt asendatud kuus.

On arusaadav, et karmid tingimused avaldavad tuletornide füüsilisele mõju. Mõned on rohkem, mõned vähem põdurad. Eriti kriibib hinge Keri tuletorni seisukord. Tavaliselt eksponeeritakse fotodel selle lõunapoolset külge ja lisatakse sinna juurde, et majakas kuulub

Eestis on tegelikult ainult üks tõeline TULE-torn, mis paraku majakate nimistust välja jääb. Selleks on Lauluväljaku tuletorn, mille tipus iga 2-3 aasta järel vaid ühel ööl elav tuli leegitseb.

estravel

Rendi villa ja ole oma puhkuse peremees!

24 h reisiabi 626 6266
estravel@estravel.ee
www.estravel.ee

Villa, suvila või apartemendi rent on ideaalne võimalus luksusliku puhkuse veetmiseks. Saad olla iseenda peremees ning tunda end osakesena kohalikust elust ja kultuurist. Pakume rentimiseks laias valikus villasid Itaalias, Kreekas, Prantsusmaal ja Hispaanias.

Suvmaja Sitsiilias (kuuele)

Hind ühele inimesele alates **152 kr/öö**

Suvmaja Itaalias

(Toscana, kolmele)

Hind ühele inimesele alates **330 kr/öö**

Villa Kreetas saarel (neljale)

Hind ühele inimesele alates **380 kr/öö**

Villa Kreekas (neljale)

Hind ühele inimesele alates **360 kr/öö**

Villa Lõuna-Hispaanias (kuuele)

Hind ühele inimesele alates **180 kr/öö**

Villa Prantsusmaal

(Provence'is, neljale)

Hind ühele inimesele alates **230 kr/öö**

Vaata rohkem infot pakumiste kohta Estraveli kodulehelt.
Hinnad on välja toodud ühe inimese kohta vastavalt majade kogumahutavusele.
Minimaalne rendiperiood on 1 nädal (7 ööd) laupäevast laupäevani.
Soodsaimad hinnad kehtivad reisimiseks juuli alguses ja augusti lõpus.

KULDKAART

- Eelisjärjekorras teenindus
- Boonuspunktid Estraveli kaudu tehtud tellimuste eest
- Soodustused Estraveli teenustasudest
- Eripakkumised ja soodustused partnerfirmadelt

Suvine spaapuhkus kaunis Meresuus

Meresuu *wellness*-spaa hotell asub Narva-Jõesuus, mis on kuuluis ainulaadse looduskeskkonna poolest. Lõõgastav puhkus kahele standardtoas maksab 1800 krooni (tavahind 2458) ning perepaketi (kaks täiskasvanut ja kaks kuni 12 a last) hind on 2035 krooni (tavahind 2771).

Paketis sisaldub üks öö majutust, hommikusöök, vee- ja saunakeskuse piiramatu kasutus, järelevalvega lastetuba, hommikumantlite kasutus ning üks hoolitsus mõlemale vanemale. Peale selle pakuvad lusti aktiivsed tegevused Meresuu rannakohvikus ning perepaketi ostjal võimalus kasutada jalgrattarendi puhul 1=2 sooduspakkumist.

Pakkumine kehtib kuni 31.08.2010.

UUED KAARDIPARTNERID

Marktstrasse

Suvises Kuessaares on uueks kuldkaardipartneriks ühes linna vanimas majas asuv mõnus ja hubane söögikoht Marktstrasse kohvik. Lisaks majakookidele ja saiakestele leiab kohviku menüüst ka meelepärast lõuna- ja õhtusöögiks. Marktstrasse kohvik asub aadressil Kauba 5, Kuessaare. Vaata ka www.marktstrasse.ee.

10% soodustus menüü tavahindadest.

Hotell Susi

Hotell Susi ilusalongi ja massaažikeskuse teenuseid ning restorani Vana Mõök hõrgutisi on kuldkaardiomanikel võimalik nüüd nautida märkimisväärselt soodsamalt.

15% soodustus ilusalongi ja massaažikeskuse teenuste ning saunade tavahindadest.

15% soodustus restorani Vana Mõök *à la carte* menüü tavahindadest.

Viru Folk

Viru Folk 2010 toimub 6.–8. augustini Eesti kauneimas rannakülas Käsmus. Festival pakub mõnusat folgmeeleolu kolmel päeval, mis täis head muusikat, luulet, filme, loenguid ja loodusmatku, samuti õdusaid hetki käsmulaste koduaedades koos värskete pannkookide ja suitsukalaga. Loe lähemalt www.virufolk.ee

festivalipass 695 krooni (tavahind 795)

perepass 1500 krooni (tavahind 1750)

päevapilet 275 krooni (tavahind 325)

pere päevapilet 695 (tavahind 795)

Piletid on saadaval Piletilevi müügipunktides ja internetipoes www.piletilevi.ee.

Soodushinnaga pileti saamiseks kasuta koodi "etfolk".

Aloha Surf

Aloha Surf aitab kummutada väärarusaamad, et surf on raske, surf pole kõigile või surf on kallid. Surf on kättesaadavam, kergem ja ägedam kui kunagi varem! Kuldkaardi omanikel aitab nii lohesurfi kui purjelauaga esmast tutvust teha uus partner Aloha Surf. Mõlema puhul sisaldab koolitushind ka õppevarustust. Aloha Surfi pädevad koolitajad kannavad hoolt nii sinu tervise, turvalisuse ning võimalusel sinu tulevaste õige varustuse valikute eest. Loe lähemalt www.aloha.ee.

10% soodustus koolituste ning surfivarustuste tavahindadest.

SISETURISMI PAKKUMISED

Lisateave ja tellimine Estraveli siseturismi osakonnast siseturism@estravel.ee või 626 6233.

Purjede all Tallinna lähel

Sailing.ee on teinud Estraveli klientidele suveks soodsa jahisõidu pakkumise. Kolmetunnine merematk Tallinna lähel maksab 4500 krooni ning seltskonda võib kuuluda kuni 18 inimest. Mõnus merematk kestab kolm tundi ja annab võimaluse imetleda merelt kuulsat Tallinna vaadet. Teekonnal purjetatakse mööda reisisadamast, Patarei vanglast ja Paljassaare poolsaarest. Soovi korral põigatakse sisse ka Lennusadamasse ja teel Aegna poole tehakse ka ujumispeatust. Oma söökide ja jookide jahile kaasavõtmine on lubatud, aga sellisel juhul lisandub hinnale 300 krooni.

Pakkumine kehtib kuni 31.08.2010

Lõbus ja hariv perepäev Pokumaal ja Kubija hotellis

Võru- ja Põlvamaa piiril ootab kõiki lapsi ja lapsemeelseid Pokumaa, mis pakub lõbusat ja harivat tegevust pea terveks päevaks. Pokumaal ootavad matkamängurada, kaks taimede õpperaada ja loomulikult pokud ise. Tegusa päeva järel pakub majutust Kubija hotell-loodusspaa. Paketi hind perele (kaks täiskasvanut ja üks laps lisavoodil) maksab 1175 krooni. Majutudes savisviidis (kaks täiskasvanut ja kaks kuni 16-aastast last) on paketi hinnaks 1450 krooni. Pakett sisaldab üht öö majutust, õhtu- ja hommikusööki ning Pokumaa pileteid. Kui peres on üle kahe lapse, maksab lisavoodi koos hommikusöögi ja Pokumaa külastusega 150 krooni (3–12 a) ja vanemale kui 13-aastasele 200 krooni. Pakkumine kehtib kuni 31.08.2010.

Kiviõli motofestival

Külalaste Eesti suve suurimat motosportiüritust ja mõnulege populaarses Aqva Hotel & Spas Rakveres või Saka Cliff Hotel & SPA-s.

Tervelt 15 riigi krossisõitjad osalevad 31. juulil ja 1. augustil peetaval festivalil, mille raames toimub külgorvidega krossitsiklite maailmameistrivõistluste etapp, mäkketõusu *show*-võistlus ja hilisõhtune superkross soolotsiklitele. Lisaks esineb oma uue kavaga The Sun ning mitmeid põnevaid tegevusi leidub ka lastele.

Motofestivali aegu on võimalik majutada Aqva Hotel & Spas Rakveres (37 km Kiviõlist) hinnaga 1359 krooni öö kahele või Saka Cliff Hotel & SPA-s (19 km Kiviõlist) hinnaga 1200 krooni öö kahele. Majutuspaketid sisaldavad hommikusööke ning Aqvas ka piiramatut vee- ja saunakeskuse ning jõusaali kasutust.

Motofestivali piletid on saadaval Piletilevi internetipoes ja müügi-punktides. Festivali kohta loe lähemalt www.motokross.ee.

Majutusvõimaluste kohta küsi lähemalt Estraveli siseturismi osakonnast.

Portrait (left): A portrait of a man in a dark coat and white shirt, likely a historical figure.

Cityscape (bottom): A photograph of a city square with colorful buildings and a church tower, likely Tallinn.

Grid Content:

- USA OSARIK AAR VAATEAVA
- FLUOR HOLLANDI LINN PEALINN AASIAS
- JÕGI SIBERIS SAKSA VALGUSTI-FIRMA
- NIINIME-TATUD KÜLA RAPLAM. 2xTÄHT
- VANUS KAMMI-HAMMAS LINN PRANTS.
- MOTOR SHIP JUURVILI RUMEENIA LINN
- MAAILMA JAGU NORD PIIRKOND VENEEM.
- LÄTI LINN LINN JA JÕGI SOOMES
- EESTI LINN BRIDŽI-TERMIN
- RAHA-ÜHIKUD JÕGI SAKSA-MAAL
- MIKSER RIANI BAN ...MOON
- LÄTÕNINA 9KOMI JAAPAN SAAR
- ...MAA, RIIK IDA LIGI KAUGU
- JOOD ...SAMMAS LAMAV
- AJAKIRI. EESN. ELEKTRIJAAM
- VAHE-MERE-MAADE FOSSAS VESINIK
- JÄRV TÜRGIS MAA-ASULA PRAASTE...
- ...LE COQ ARENA NÄITLEJA
- EGIPTUSE MAA-JUMAL ...MAA, RIIK
- ETIOOPIA MAA-TOONAR 2xOMI RAADIUM
- TANTAAL ...TUBE, VEEBIASIT 1.
- PEALINN EUROOPAS RÕIVA-ESE
- ...HOUSE TELESARI ...KAART SIIRUS
- KOMME IRIIDIUM UKRAINA LINN
- KANAL TARTUS ...SAADE VÄÄVEL
- ...MÜRK KARJÄÄR IDA-VIRUMAAL
- RIIK AAFR. KAUKAAS LANE ...RIIK ...GORIOT
- TŠII LIIN STRONTIUM SIIDESÕNA
- AUTOMARK MUISTNE VANI RIIK ASTAAT
- 2XTÄHT KELVIN SAMBIA PEALINN
- DEL SOL SAAR TITIGACA JÄRVES
- INIMTÕUG VALUHÜÜD ARSEEN PAIKNEKS
- AUTASU URAAN ...ÜHENDUS
- ILMAS-TIKU-NÄHTUS ARGENT

Saada vastus 20. juuliks 2010 estraveller@estravel.ee ja osaled seekord kahe auhinna loosimises. Esimeseks on Chopinile pühendatud allahindlus 1000 krooni LOT Polish Airlines lennupiletist Poola, Euroopasse või üle Atlandi. Allahindlus kehtib ostu sooritamisel LOTi Eesti esindusest kuni 31.10.2010. Teine on tavapäraselt 1000kroonine Estraveli kinketšekk. Eelmise numbriga ristsõnale õigesti vastanute hulgast sai kinketšeki Kadri Levand. Palju õnne! Me võtame ise ühendust.

Rõõm toredast reisisist Eckerö toob suvesse seiklust!

Eckerö mõnus laev ja parimad hinnad kutsuvad nautima meresõitu, toredaid Soome sihtkohti ja aega iseendaga. Nüüd Soome parimate perekohtade piletid saadaval koos laevapiletitega - reisi autoga või autota, Eckerö merereis toob Helsingi mugavalt lähemale!

Edasi-tagasi piletid

Alates **500.-**

Majutus laevas kahele

Alates **550.-**

Autopakett 2-5 reisijale

Alates **800.-**

Laeva restoranide suvedelikatessid ja väliterrassid ootavad teid - hea seltskond ja mõnus olemine muidugi ka!

ECKERÖ **LINE**

Otselennud
algusega
Tallinnast

...aga
Eesti taevas
jääb alati
siniseks!

Barcelona

Ateena

Rooma

Milano

Dublin

Pariis

Nizza

www.estonian-air.ee

← ESTONIAN AIR